

DET KONGELIGE
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENT

Innovasjon Norge
Postboks 448 Sentrum
0104 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

22/51-39

21. desember 2022

Oppdragsbrev Innovasjon Norge 2023

Kommunal- og distriktsdepartementet viser til Stortingets behandling av Prop. 1 S (2022–2023) for Kommunal- og distriktsdepartementet vedtatt 15. desember 2022.

Kommunal- og distriktsdepartementet (heretter departementet) delegerer i dette brevet forvaltningen av rammen til Innovasjon Norge for 2023. Brevet fastsetter også kravene departementet har til Innovasjon Norge.

Departementet ber Innovasjon Norge ta opp eventuelle uklarheter så snart som mulig.

OVERSIKT OVER BEVILGNINGER STILT TIL DISPOSISJON FOR 2023

I tråd med Stortingets vedtak tildeles Innovasjon Norge følgende rammer i 2023:

Utgifter

Kap. 553	Regional- og distriktsutvikling	tall i tusen kr
Post	Betegnelse	Budsjett 2023
65	Omstilling	11 690
71	Investeringsstøtte for store grønne investeringer	100 000
74	Klynger og innovasjon	26 824
Sum kap. 553		138 514

Departementet viser til de administrative føringene i oppdragsbrevet til Innovasjon Norge fra Nærings- og fiskeridepartementet for 2023 og retningslinjene for postene (vedlegg 1-3).

Postadresse
Postboks 8112 Dep
0032 Oslo
postmottak@kdd.dep.no

Kontoradresse
Akersg. 59
www.kdd.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org.nr.
972 417 858

Avdeling
Regionalpolitisk
avdeling

Saksbehandler
David Andreassen
22 24 71 56

MÅL FOR INNOVASJON NORGE

Målstrukturen til Innovasjon Norge er felles for alle selskapets oppdragsgivere. Departementet henviser til oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

DEPARTEMENTETS PRIORITERINGER FOR 2023

Mål for regional- og distriktpolitikken

Distrikts- og regionalpolitikken skal skape grunnlag for gode liv i hele landet.

Programkategori 13.50 *Distrikts- og regionalpolitikk* er en målretta innsats mot strategisk viktige områder, der utfordringene ikke kan løses av sektorpolitisk innsats alene.

Midlene over programkategorien er øremerket økonomiske virkemidler for å medvirke til å realisere de nasjonale distrikts- og regionalpolitiske målene.

Målene for programkategori 13.50 Distrikts- og regionalpolitikk er

1. Næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikter
2. Regional utvikling over landegrensene og i nordområdene
3. Styrket utviklingskapasitet og velfungerende tjenestetilbud i distriktene

Oppdraget til Innovasjon Norge skal bidra til oppnåelse av mål 1.

Samarbeid mellom virkemiddelapparatet og fylkeskommunene

Den regionale samfunnsutviklerrollen til fylkeskommunene er forsterket, det vil si at fylkeskommunene har det ledende ansvaret for å utforme regionale strategier for utvikling, og å utvikle, samordne og følge opp regionale mål for utvikling i sitt fylke. Dette innebærer også at fylkeskommunene skal mobilisere og samordne lokale og regionale aktører som er viktige for regional utvikling i fylket, slik at den samlede innsatsen medvirker til at utviklingen i fylket går i ønsket retning.

Innovasjon Norge og Siva skal forvalte virkemidler for regional næringsutvikling i tråd med gjeldende retningslinjer og programplaner. Fylkeskommunen gir Innovasjon Norge og Siva oppdrag for disse virkemidlene. Fylkeskommunene har ansvaret for styringsdialogen med Innovasjon Norge og Siva for de fylkeskommunale oppdragene. Dette omfatter dialog om resultater, måloppnåelse og effektivitet innenfor den enkelte ordning, utvikling av satsingsforslag og innspill til statsbudsjettet.

Departementet forventer at fylkeskommunene og Siva, Innovasjon Norge og Norges Forskningsråd har et godt samarbeid om mål og strategier for næringsutvikling, og at det regionale partnerskapet har en aktiv rolle. Samarbeidet skal gi en klar arbeidsdeling mellom aktørene, og skape en god regional infrastruktur for innovasjon. Departementet støtter opp om samarbeidsavtalene som er inngått mellom fylkeskommuner og virkemiddelaktørene på fylkesnivå.

Flere kvinnelige entreprenører og flere kvinner i ledelse og styrer

Departementet ber Innovasjon Norge fortsette å bidra til flere kvinnelige entreprenører og flere kvinner i ledelse og styrer. For næringsrettede ordninger er det et mål at minst 40 prosent av virkemidlene skal nå fram til bedrifter med kvinnelig leder eller eier, eller oppfylle Innovasjon Norges indikator «kvinnerettet». Målet skal ikke gå på bekostning av vurdering av kvalitet på søknader.

NÆRMERE OM DE ENKELTE POSTENE OG ORDNINGENE

Oppgaver under programkategori 13.50

Kap. 553, post 65 Omstilling

Regional omstilling skal bidra til etablering av nye arbeidsplasser og styrke næringsgrunnlaget i kommuner og regioner som opplever stor nedgang i sysselsettingen. Kriterier for måloppnåelse er antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret, en mer variert næringsstruktur og styrket utviklingsevne. Innovasjon Norge rapporterer kun på antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret. De øvrige kriteriene dokumenteres gjennom evalueringer.

Fylkeskommunene har ansvaret for omstillingsarbeidet i sitt fylke. Tilskuddsordningen forvaltes av fylkeskommunene, jf. forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler (se vedlegg 4). I omstillingsarbeidet er det viktig at fylkeskommunene, Innovasjon Norge og omstillingskommunene samarbeider aktivt.

Departementet viderefører Innovasjon Norge som nasjonalt kompetanseorgan for lokalt omstillingsarbeid, og har satt av 11,69 mill. kroner til dette i 2023. Innovasjon Norge skal på oppdrag fra fylkeskommunene bistå omstillingsprosjekter i hele landet med råd, virkemidler, veiledning og kvalitetssikring. I tillegg skal Innovasjon Norge utvikle arbeidsfeltet, slik at verktøyene er relevante for de ulike målgruppene, og gjennomføre evalueringer og lignende.

Kap. 553, post 71 investeringstilskudd for store grønne investeringer

For å bidra til at Norge blir et lavutslippsland bevilger departementet 100 mill. kroner over post 71 til en tilskuddsordning forvaltet av Innovasjon Norge rettet mot store bærekraftige investeringsprosjekter i distriktene¹. Ordningen var i 2022 plassert på post 61, men er fra 2023 flyttet til ny post 71.

Bedrifter med prosjekter lokalisert innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte kan søke på ordningen. Ved søknadsbehandlingen skal Innovasjon Norge vektlegge bærekraft, klimatilpasning, sysselsetting og regional næringsutvikling, samt bedriftenes rolle i grønne og sirkulære verdikjeder.

---

¹ Hva som menes med "store" eller "større" prosjekter, og klassifisering av bærekraft, er operasjonalisert i programbeskrivelsen.

Retningslinjer og føringer for ordningen er uendret, men er nå i et eget dokument: *Retningslinjer for kap 553 post 71*, se vedlegg 3. Målene, kriteriene og den praktiske gjennomføringen av ordningen er operasjonalisert i programbeskrivelsen.

Kap. 553, post 74 Klynger og innovasjon

Departementet tildeler Innovasjon Norge 26,82 mill. kroner over kap. 553, post 74, til Klyngeprogrammet (Norwegian Innovation Clusters) og Innovasjonspartnerskap. Innovasjon Norge fordeler midlene mellom programmene. Innovasjon Norge har i dialog med departementet valgt å kun prioritere klyngeprogrammet i 2023.

Bioøkonomiordningen er fra 2023 overført til Landbruks- og matdepartementet i forbindelse med opprettelsen av Bionova. Det er overført 15,54 mill. kroner fra Kommunal- og distriktsdepartementet til Landbruks- og matdepartementet i forbindelse med overføringen. Landbruks- og matdepartementet ivaretar ordningens distriktsdimensjon i utforming av oppdrag til Innovasjon Norge.

For omtale, regelverk og kriterier for måloppnåelse for ordningene henvises til Prop. 1 S og retningslinjene for posten (vedlegg 2).

Klyngeprogrammet (Norwegian Innovation Clusters)

Klyngeprogrammet skal bidra til å styrke verdiskapingen og innovasjonsevnen til deltakende bedrifter gjennom samarbeid. Programmet finansieres også med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Departementet er opptatt av at klyngeprogrammet fremmer næringsutvikling og innovative næringsmiljøer i hele landet. Departementet skal involveres i arbeidet med utvikling av ordningen.

Innovasjonspartnerskap

Innovasjonspartnerskap er en modell for offentlig-privat samarbeid, der målet er å utvikle og ta i bruk helt nye løsninger på dagens og fremtidens samfunnsutfordringer. Ordningen tar utgangspunkt i offentlige behov innen f.eks. klima og miljø, mobilitet, smartere forvaltning og helse/velferd. Programmet finansieres også med midler fra Nærings- og fiskeridepartementet og Samferdselsdepartementet.

Programmet vil ikke prioriteres med midler fra departementet i 2023.

Oppgaver utenom 13.50

Kap. 541, post 22 Nasjonal oppfølging av Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL)

Norge deltar i Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL) 2021-2027. Innovasjon Norge er tildelt det nasjonale ansvaret for å legge til rette for norsk deltakelse i de digitale innovasjonsnavene (EDIH), som er en del av DIGITAL. Innovasjon Norge er også tildelt ansvar for oppfølging av norsk deltakelse i øvrige deler av DIGITAL 2021-27, i samarbeid

med Digitaliseringsdirektoratet og Norges forskningsråd. Finansiering fra departementet til Innovasjon Norges arbeid med DIGITAL avklares i januar 2023. Departementet vil komme tilbake med et tilleggsbrev om finansiering og oppgaver for DIGITAL. Brevet vil inneholde egne føringer for rapportering.

UTBETALING

Departementet overfører midler i to terminer hvert år. Midlene blir overført til samme konto som foregående år, med mindre Innovasjon Norge gir beskjed om noe annet.

DISPONERING AV MIDLER

Midler som står igjen under tidligere poster på kap 550, 551, 552 og 553 skal brukes i tråd med opprinnelig formål vedtatt av Stortinget. Opprinnelig formål er omtalt i oppdragsbrev og retningslinjer for postenes siste år i statsbudsjettet. Innovasjon Norge rapporterer på forbruk på tidligere poster.

Midler bevilget fra departementet til Innovasjon Norge i 2022 over post 61 til virkemiddelet *investeringstilskudd for store grønne investeringer* skal kun brukes til dette formålet. For disse midlene gjelder oppdragsbrev Innovasjon Norge og retningslinjer kap. 553, post 61 for 2022.

ADMINISTRATIVE FELLESFØRINGER FRA DEPARTEMENTENE

Departementet henviser til oppdragsbrev fra Nærings- og fiskeridepartementet.

DEPARTEMENTSSPESIFIKKE ADMINISTRATIVE FØRINGER

Administrasjons og gjennomføringskostnader

For Innovasjon Norges oppdrag fra departementet skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader til forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor rammene av ordningen. For oppdrag fra fylkeskommunene gjelder føringer i Prop. 1 S (2022–2023) og retningslinjene for post 61 (vedlegg 1).

Rapportering og resultatoppfølging

Felles rapporteringskalender følger som vedlegg til oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet.

Rapportering på fellesfinansierte ordninger i årsrapporten kan framkomme av rapporteringen til Nærings- og fiskeridepartementet.

Styringsdialog

Det er halvårlige styringsmøter mellom departementet og Innovasjon Norge.

Oppfølging av bærekraftsmålene

Norge har forpliktet seg til å følge opp de internasjonale bærekraftsmålene. Målene gjelder for alle deler av samfunnet. Innovasjon Norge er en viktig aktør i gjennomføring av regjeringens distrikts- og regionalpolitikk. Departementet er opptatt av at Innovasjon Norge fremmer bærekraft i arbeidet med næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikter.

Med hilsen

Kristin Marie Felde (e.f.)
ekspedisjonssjef

David Andreassen
rådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer

Vedlegg (6):

Vedlegg 1: Retningslinjer for forvaltning av midler over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett kap. 553, post 61

Vedlegg 2 Retningslinjer for Innovasjon Norges forvaltning av tilskudd over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett, kap. 553 post 71

Vedlegg 3: Retningslinjer for Innovasjon Norges forvaltning av tilskudd over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett, kap. 553 post 74

Vedlegg 4: Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Vedlegg 5: Fylkesfordeling 2023

Vedlegg 6: Oversikt over tiltak/programmer som inngår i kap. 553, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling

Kopi

Agder fylkeskommune
Innlandet fylkeskommune
Landbruks- og matdepartementet
Møre og Romsdal fylkeskommune
Nordland fylkeskommune
Nærings- og fiskeridepartementet
Oslo kommune
Riksrevisjonen
Rogaland fylkeskommune
Troms og Finnmark fylkeskommune
Trøndelag fylkeskommune
Vestfold og Telemark fylkeskommune

Vestland fylkeskommune
Viken fylkeskommune

**RETNINGSLINJER FOR KAP 553, POST 61 OVER KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT – MOBILISERENDE OG KVALIFISERENDE
NÆRINGSUTVIKLING
(Gjeldende fra 1. januar 2023)**

Innledning

Retningslinjene er utarbeidet i medhold av Reglement for økonomistyring i staten § 8, og Bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om forvaltning av tilskuddsordninger. Regelverket gjelder fylkeskommunenes og virkemiddelaktørens forvaltning av midler over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett: kap. 553, post 61 Mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling. Virkemiddelaktørene er Innovasjon Norge og Siva. Retningslinjene omtaler også Kommunal- og distriktsdepartementets ansvar og rolle knyttet til posten.

For Innovasjon Norge gjelder lov om Innovasjon Norge, for Siva gjelder lov om statsforetak. Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet og selskapenes mål- og resultatstyringssystem.

Kommunal- og distriktsdepartementet omtales i disse retningslinjene som departementet. Med fylkeskommune menes også Oslo kommune.

Kapitteloversikt

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE.....	2
KAPITTEL 2. MÅL MED KAP. 553, POST 61 OG OVERSIKT OVER ORDNINGENE SOM INNGÅR I POSTEN.....	2
KAPITTEL 3. AKTØRER OG ANSVARDELING.....	3
3.1 Fylkeskommunene.....	3
3.2 Innovasjon Norge og Siva.....	3
3.3 Kommunal- og distriktsdepartementet.....	4
KAPITTEL 4. NÆRMERE OM ORDNINGENE – kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier.....	5
4.1 Virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge.....	5
4.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene.....	5
4.1.2 Landsdekkende ordninger.....	6
4.2 Virkemidlene forvaltet av Siva.....	8
4.3 Tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier.....	11
4.4 Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til.....	11
KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER.....	12
5.1 Definisjon.....	12
5.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Innovasjon Norge.....	12
5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Siva.....	12
5.4 Administrasjonskostnader i fylkeskommunene.....	13

KAPITTEL 6. Øvrige krav og føringer	13
6.1 Disponering av ubrukte midler	13
VEDLEGG 1. KRAV OG VILKÅR FOR PROGRAMBESKRIVELSER	14
VEDLEGG 2. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER.....	15
Pkt 1 Offentlig støtte etter EØS-avtalen	15
Pkt 2 Krav til informasjon om ordningene.....	16
Pkt 3 Oppfølging og kontroll.....	16
Pkt 4 Intern kontroll hos virkemiddelaktørene	16
Pkt 5 Virkemiddelaktørenes rapportering til fylkeskommunene, departementet	16
Pkt 6 Evalueringer	17

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Formålet med retningslinjene er:

- ✓ å tydeliggjøre arbeidsdelingen mellom departementet, fylkeskommunene og virkemiddelaktørene i forvaltningen av posten.
- ✓ å sikre at virkemiddelaktørenes bruk av midler over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett kap. 553, post 61 følger Stortingets budsjettvedtak med de rammene som er beskrevet i Prop. 1 S.
- ✓ å utdype hvilke regler som gjelder for forvaltningen av midlene.

Retningslinjene kommer som vedlegg til årlige oppdragsbrev til fylkeskommunene og Innovasjon Norge, og orienteringsbrev til Siva fra departementet.

KAPITTEL 2. MÅL MED KAP. 553, POST 61 OG OVERSIKT OVER ORDNINGENE SOM INNGÅR I POSTEN

Hensikten med post 61 er å bidra til næringsutvikling, verdiskaping og attraktive arbeidsmarkeder i regioner og distrikt gjennom innsats tilpasset regionale muligheter og utfordringer. Målet er vekst i verdiskaping, sysselsetting og nyskaping i distrikt og regioner.

Posten omfatter bevilgninger til fylkeskommunene til finansiering av virkemidler for å mobilisere og utvikle et verdiskapende næringsliv i distrikt og regioner. Virkemidlene er beskrevet i Prop. 1 S (2022–2023) og i kapittel 4 i disse retningslinjene.

Retningslinjene gjelder følgende ordninger finansiert gjennom fylkeskommunene som forvaltes av Innovasjon Norge:

- ✓ Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene
- ✓ Landsdekkende etablerertilskudd fase I (markedsavklaring)
- ✓ Mentortjenesten for gründere
- ✓ Bedriftsnettverk

Retningslinjene gjelder følgende ordninger finansiert gjennom fylkeskommunene som forvaltes av Siva:

- ✓ Næringshageprogrammet
- ✓ Inkubasjonsprogrammet

KAPITTEL 3. AKTØRER OG ANSVARSDELING

3.1 Fylkeskommunene

Fylkeskommunene har ansvar for å utforme, prioritere og finansiere oppdrag til Innovasjon Norge og Siva innenfor ordningene under post 61 som er tilgjengelige for fylkeskommunene. Oppdragene fra fylkeskommunene skal være forankret i regionale mål og planer, utformet i partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører. Fylkeskommunene kan ikke utforme oppdrag til andre virkemiddelaktører enn Innovasjon Norge og Siva, selv forvalte midlene (utover midler til administrasjon, jf. kap. 5.4) eller utforme egne ordninger med midler fra posten. Oppdragene skal være i tråd med gjeldende programbeskrivelser/programplaner for ordningene som posten til enhver tid omfatter.

Fylkeskommunene har ansvar for styringsdialogen om post 61, og egne underliggende ordninger, med Innovasjon Norge og Siva. Dette inkluderer dialog om resultater, måloppnåelse og effektivitet innen den enkelte ordning; endringer i eksisterende ordninger; revisjon av ordninger; utvikling av satsingsforslag og innspill til budsjett. Endringer av ordningene på posten og utvikling av nye ordninger skal skje i dialog mellom fylkeskommunene og Innovasjon Norge og Siva, og godkjennes av departementet.

Fylkeskommunene har ansvar for å gi budsjettinnspill til post 61, forslag til satsinger og revisjon av ordninger under post 61 til departementet, etter frister gitt i oppdragsbrevet fra departementet.

Fylkeskommunene skal sende oppdragsbrev til Innovasjon Norge og Siva senest innen 1. mars, med kopi til departementet. Departementet anbefaler at fylkeskommunene benytter felles mal for oppdragsbrevene til hhv Innovasjon Norge og Siva.

Fylkeskommunene skal rapportere til departementet om økonomiske disponeringer og vurderinger av resultater av den samlede prioriteringen innen posten i sitt fylke, innen frist gitt i oppdragsbrevet. Nærmere krav til fylkeskommunenes rapportering vil framgå av det årlige oppdragsbrevet fra departementet.

Fylkeskommunene skal utbetale midlene i oppdragene til Innovasjon Norge og Siva i to deler: en forskuddsutbetaling innen 1. februar og en andre utbetaling i august. Øvrige rutiner for utbetaling fastsettes i oppdragsbrevet fra fylkeskommunene til Innovasjon Norge og Siva.

Fylkeskommunene skal sørge for at det foreligger tilfredsstillende rutiner for oppdragsbrev, utbetaling av tilskudd, styringsmøter, prosedyrer og krav til rapportering, og eventuelle andre forpliktelser.

3.2 Innovasjon Norge og Siva

Innovasjon Norge og Siva skal forvalte midlene på oppdrag fra fylkeskommunene og i tråd

med gjeldende programbeskrivelser. Forvaltningen av tilskuddsmidlene skal følge de vilkår som framgår av kap. 4, 5 og 6, samt vedlegg 1 og 2.

Endringer i programbeskrivelser/programplaner underveis i programperioden skal skje i dialog med fylkeskommunene og godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge og Siva skal sende budsjettinnspill for post 61 til fylkeskommunene, med kopi til departementet og Nærings- og fiskeridepartementet, etter frist gitt i oppdragsbrevene fra fylkeskommunene.

Innovasjon Norge og Siva skal utforme forslag til satsinger og revisjon av ordninger under post 61 som oversendes fylkeskommunene, med kopi til departementet og Nærings- og fiskeridepartementet, etter frist gitt i oppdragsbrevene fra fylkeskommunene.

Innovasjon Norge og Siva skal utarbeide programbeskrivelser for eventuelle nye ordninger som skal omfattes av posten, i dialog med fylkeskommunene. Programbeskrivelser utformes i tråd med vedlegg 1, og godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge og Siva skal rapportere om resultater og måloppnåelse for den enkelte ordning gjennom årsrapporten, og rapportere fylkesvis etter krav gitt i fylkeskommunenes oppdragsbrev. Se pkt. 5 i vedlegg 2 for mer om rapportering.

Innovasjon Norge og Siva skal sørge for at det gjennomføres evaluering av ordningene omfattet av posten. Se pkt. 6 i vedlegg 2 for mer om evaluering.

Innovasjon Norge og Siva skal forvalte midlene i henhold til Regelverk for økonomistyring i staten og statsstøtteregelverket.

Innovasjon Norge og Siva skal se virkemiddelbruken i sammenheng for å sikre et helhetlig tilbud til næringslivet.

3.3 Kommunal- og distriktsdepartementet

Departementet fastsetter rammene for budsjett for kap 553. post 61 på grunnlag av Stortingets årlige budsjettvedtak og gjeldende fordelingsmodell, og utbetaler midlene til hver fylkeskommune. Departementet fastsetter regelverk og vilkår som er nødvendig for å sikre at bevilgningene blir brukt i samsvar med Stortingets forutsetninger. Departementet sender årlig oppdragsbrev til fylkeskommunene, som viser økonomiske rammer og beskriver resultatmål og rapporteringskrav for posten. Tilskuddene blir utbetalt i to deler, i januar og august.

Departementet eier ordningene. Dette innebærer at endringer i eksisterende ordninger og programbeskrivelser til nye ordninger skal godkjennes av departementet.

Departementet har ansvar for notifikasjon av virkeområdet for investeringsstøtte og orientering til ESA om bruk av gruppeunntaksbestemmelser i alle ordninger.

Departementet skal rapportere årlig til Stortinget om resultater og måloppnåelse for posten og de ulike ordningene.

Departementet skal ha dialog med fylkeskommunene om gjennomføringen av oppdraget de mottar fra departementet. Departementet kan ved behov delta i styringsmøter mellom fylkeskommunene og Innovasjon Norge og Siva.

KAPITTEL 4. NÆRMERE OM ORDNINGENE – kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier

Virkemidlene på kap. 553 post 61 forvaltes av Innovasjon Norge og Siva, på oppdrag fra fylkeskommunene. Se Prop. 1 S (2022–2023) for beskrivelse av virkemidlene. Se vedlegg 1 og 2 for øvrige krav og føringer for Innovasjon Norges og Sivas forvaltning av virkemidlene.

4.1 Virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge

4.1.1 Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene

Bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene inkluderer en rekke virkemidler for tilskudd og lån. Virkemidlene skal bidra til et verdiskapende næringsliv i områder med spredt bosetting og store avstander. Målgruppen er små og mellomstore bedrifter og entreprenører innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte¹.

Kriterier for måloppnåelse for alle virkemidlene er:

- ✓ verdiskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ nyskaping
- ✓ omstilling

Aktivitetsindikatorer for virkemidlene:

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ Antall og type prosjekter
- ✓ Addisjonalitet
- ✓ Risikoprofil
- ✓ Kvinneandel
- ✓ Størrelse på prosjektene

Tildelingskriterier

Bevilgningen kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte jf. forskrift om virkeområde for distriktsrettet investeringsstøtte og regional transportstøtte § 3. Innovasjon Norges bidrag skal avlaste risiko og være utløsende for at prosjektet blir gjennomført.

Nærmere om tildelingskriterier for de ulike virkemidlene:

Investeringstilskudd kan gis til fysiske investeringer som for eksempel produksjonslokaler

---

¹ Virkeområdet for distriktpolitisk begrunnet investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i henhold til EUs retningslinjer for regionalstøtte.

eller produksjonsutstyr. Målgruppen er primært små- og mellomstore bedrifter.

Bedriftsutviklingstilskudd kan gis til rådgivningstjenester, kompetansetiltak og tilskudd til forprosjekter. Fylkeskommunene kan velge om de vil gi en profil på tilskuddet i form av satsing på eksempelvis kvinner, gründere, kompetanse eller mobilisering til vekst og internasjonalisering. Bedriftsutviklingstilskudd gis primært til små og mellomstore bedrifter.

Distriktsrettet etablerertilskudd kan kun innvilges til bedrifter som er registrert som foretak i Brønnøysundregisteret (har organisasjonsnummer) for mindre enn 3 år siden i markedsavklaringsfasen, og mindre enn 5 år siden i kommersialiseringsfasen. Tilskudd kan også gis til fellestiltak for grupper av etablerere, for eksempel etablererveiledning. De to viktigste tildelingskriteriene er at forretningsidéen/løsningen representerer noe vesentlig nytt regionalt, og at gründeren har ambisjoner om å utvikle en vekstbedrift.

Distriktsrettede risikolån kan gis til toppfinansiering av antatt lønnsomme investerings- og utviklingsprosjekter som er vanskelig å finansiere i det private kredittmarkedet. Lånene kan innvilges både til nyetableringer og etablerte bedrifter uavhengig av størrelse.

Distriktsrettede garantier for driftskreditt og unntaksvis lån gis til bedrifter som mangler pantesikkerhet for lånefinansiering i bank. Den distriktsrettede garantiordningen skal sikre finansiering av prosjekter med høy risiko, med realistiske mål om å kunne oppnå lønnsomhet. Garanti stilles som simpel tapsgaranti der Innovasjon Norge og andre finansieringsinstitusjoner deler risikoen

4.1.2 Landsdekkende ordninger

Landsdekkende etablerertilskudd

Formålet med etablerertilskudd er å få frem flere gode gründere. *Landsdekkende etablerertilskudd* til markedsavklaring (fase I) skal støtte gründere som har nye ideer med stort vekstpotensial.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ nyskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ verdiskaping

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall og type prosjekter
- ✓ addisjonalitet
- ✓ kvinneandel
- ✓ andel benyttet i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Tildelingskriterier

Tilskuddet kan brukes til å utvikle egen kompetanse, kjøpe kompetansetjenester av andre, tilpasse produktet eller tjenesten til markedet eller som sikkerhet for å innhente mer kapital. Etablerertilskuddet skal gis til bedrifter i tidlig fase; i etablerings-, utviklings- eller

markedsintroduksjonsfasene. Støtten skal være avgjørende for at prosjektet kan gjennomføres. Ordningen omfatter hele landet og alle næringer, med unntak av offentlig virksomhet. Tilskuddet kan gis til bedrifter som er tre år eller yngre. I unntakstilfeller kan eldre bedrifter støttes.

Mentortjenesten for gründere

Mentortjenesten for gründere skal gi økt kunnskap om det å drive egen virksomhet, forretningsutvikling og vurdering av markedsmuligheter. Målgruppen er daglig ledere i gründerbedrifter.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ nyskaping
- ✓ sysselsetting
- ✓ verdiskaping

Aktivitetsindikatorer

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall deltakere
- ✓ kvinneandel
- ✓ andel benyttet i virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte

Tildelingskriterier

Bedriftene må være i utviklings- eller markedsintroduksjonsfasen og må ha ambisjoner om vekst utover sitt lokale marked.

Bedriftsnettverk

Bedriftsnettverk er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner som ønsker å etablere forpliktende kommersielt, strategisk og markedsrettet samarbeid for å styrke innovasjonsevne og konkurransekraft. Ordningen omfatter hele landet.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ verdiskaping i deltakerbedriftene
- ✓ innovasjonsevne
- ✓ utvikling av samarbeid
- ✓ regionale ringvirkninger

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ geografisk nedslag

Tildelingskriterier

- ✓ klart mål om styrket innovasjonsevne og vekstkraft gjennom strategisk samarbeid med andre bedrifter,
- ✓ gjennomføringsevne,
- ✓ synlig behov og potensial for samarbeid,

- ✓ minimum 3 deltakere og maksimalt 30, hvor halvparten må være små og mellomstore bedrifter,
- ✓ klart definert innovasjonsinnhold og internasjonalt nivå og
- ✓ forankring i ledelse og styrer.

4.2 Virkemidlene forvaltet av Siva

Næringshageprogrammet

Næringshageprogrammet er et distriktspolitisk virkemiddel som gir økt verdiskaping, gjennom å utvikle et mangfoldig, bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv i hele landet. Programmet er næringsnøytralt og skal bidra til økt verdiskaping i små og mellomstore bedrifter, samt videreutvikle og styrke de regionale og nasjonale økosystemene for innovasjon.

Aktiviteten i Næringshageprogrammet skal foregå i områder med svak eller ensidig næringsstruktur, fortrinnsvis innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte. Programmet med oppstart i 2023 har økt fokus på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Næringshageprogrammet har to målgrupper:

- 1) Innovasjonsselskaper med relevant kompetanse og som har en sentral rolle i det regionale økosystemet.
- 2) Små og mellomstore bedrifter og nyetableringer, primært i distriktene

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ vekst i omsetning, verdiskaping og sysselsetting i bedrifter som mottar støtte gjennom programmet

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ antall målbedrifter innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte
- ✓ kvinneandel

Det arbeides med å utvikle indikatorer bl.a. på bærekraft for det nye programmet.

Tildelingskriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for opptak i programmet:

- ✓ innovasjonsselskapet må være et aksjeselskap med privat aksjemajoritet
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ikke betale ut utbytte
- ✓ Innovasjonsselskapet må kunne dokumentere lokal forankring og engasjement – fra offentlige aktører og privat næringsliv

- ✓ Innovasjonsselskapet må ha tilstrekkelig og tilgjengelig kapasitet i form av ressurser og kompetanse
- ✓ Innovasjonsselskapet skal være en del av et etablert økosystem/nettverk (regionalt, nasjonalt, og internasjonalt)
- ✓ Innovasjonsselskapet må ha et tilstrekkelig geografisk nedslagsfelt. Dette for å sikre kritisk masse av små og mellomstore bedrifter som ønsker å bruke Næringshageprogrammet som verktøy i utvikling og omstilling
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ha koblinger opp mot relevante regionale, nasjonale og internasjonale virkemidler
- ✓ Innovasjonsselskapet skal ha kompetanse og fokus på bærekraft

Støtten som tildeles til næringshageselskapene er todelt:

i) 75 pst. av tilskuddet gis som *innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter* (artikkel 28 i EUs gruppeunntaksforordning) som bidrar til rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp som målbedrifter i næringshageprogrammet

ii) 25 pst. av tilskuddet gis til næringshagene utenom statsstøtteregulverket. Dette skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av næringshageprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring av næringshagen, organisering av opplæring mv.

Programmet inkluderer en differensiert tilskuddsmodell som belønner de miljøene med størst potensial og god måloppnåelse. Innplassering i differensiert tilskuddsmodell baseres på følgende kriterier:

- ✓ Aktivitet (antall målbedrifter, dynamikk i målbedriftsporteføljen)
- ✓ Måloppnåelse (i hvilken grad næringshagen når sine egne målsettinger for programaktiviteten)
- ✓ Kundetilfredshet og addisjonalitet (hvor tilfreds målbedriftene er med næringshagen og hvilken addisjonalitet næringshagen har for bedriftenes utvikling)
- ✓ Strategisk viktige samarbeidsaktører, herunder hvilken rolle næringshagen har i det regionale og nasjonale økosystemet for innovasjon
- ✓ Kompetanse og finansiering, herunder hvordan leverer næringshagen som programoperatør; herunder næringshagens leveranser knyttet til programmets mål og formål, næringshagens virksomhet og næringshagens arbeid med målbedrifter
- ✓ Andel målbedrifter som opplever vekst i omsetning og/eller verdiskaping

Innplassering første år i program baseres på søknad. Opptak underveis i programperioden og innplassering skjer gjennom forprosjekter.

Inkubasjonsprogrammet

Målet med Inkubasjonsprogrammet er økt nasjonal verdiskaping gjennom effektivt å identifisere, kommersialisere og videreutvikle innovative ideer til nye vekstbedrifter, og utløse vekst i etablerte virksomheter.

Inkubasjonsprogrammet er næringsnøytralt og nedslagsfeltet for programmet er hele landet.

Programmet med oppstart i 2023 har økt fokus på bærekraft, forsterket kobling mot FoU, digitalisering og industriutvikling, økt fokus på kompetanseutvikling, samt

henvisningskompetanse og samspill med andre virkemidler som vil være et verktøy i bedriftenes omstillings- og utviklingsarbeid.

Inkubasjonsprogrammet har to målgrupper:

- 1) Sterke innovasjonsmiljø som har en sentral rolle i det regionale økosystemet, bidrar aktivt i det nasjonale økosystemet og hvor inkubasjon er en vesentlig aktivitet
- 2) Innovative ideer og bedrifter med internasjonalt eller nasjonalt vekstpotensial.

Kriterier for måloppnåelse

- ✓ verdiskapings- og omsetningsvekst i bedriftene som er knyttet til inkubatorene.

Aktivitetsindikatorer

- ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ kvinneandel

Det arbeides med å utvikle indikatorer bl.a. på bærekraft for det nye programmet.

Tildelingskriterier

Følgende kriterier ligger til grunn for opptak i programmet:

- ✓ innovasjonsselskapet må være organisert som aksjeselskap
- ✓ innovasjonsselskapet skal ikke betale ut utbytte
- ✓ innovasjonsselskapet må ha kjernekompetanse på forretningsutvikling
- ✓ innovasjonsselskapet jobber med bedrifter med høyt potensiale for skalering og internasjonalisering
- ✓ innovasjonsselskapet må ha bredt og relevant eierskap, privat/offentlig
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha god regional forankring, og tydelige drivere
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha en tydelig rolle i regionale og nasjonale økosystemer
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha nasjonale og internasjonale partnerskap og nettverk
- ✓ innovasjonsselskapet skal ha kompetanse og fokus på bærekraft

Støtten som tildeles til inkubatorene er todelt:

i) 80 pst. av tilskuddet gis som *innovasjonsstøtte til små og mellomstore bedrifter (artikkel 28 i EUs gruppeunntaksforordning)* som bidrar til rabatterte innovasjonstjenester til små og mellomstore bedrifter som er tatt opp i inkubasjonsprogrammet.

ii) 20 pst. av tilskuddet gis til inkubatorene utenom statsstøttereguleringen. Dette skal dekke kostnader knyttet til administrasjon og gjennomføring av inkubasjonsprogrammet. I dette inngår for eksempel innlemmelse av deltakere i programmet, rapporteringsforpliktelser, prosjektledelse, profilering og markedsføring, organisering av opplæring mv.

Programmet inkluderer en differensiert tilskuddsmodell som belønner de miljøene med størst

potensial og god måloppnåelse. Innplassering i differensiert tilskuddsmodell baseres på følgende kriterier:

- ✓ Aktivitet (antall bedrifter i inkubasjon, dynamikk i bedriftsporteføljen),
- ✓ Måloppnåelse (i hvilken grad inkubatoren når sine egne målsettinger for programaktiviteten),
- ✓ Kundetilfredshet og addisjonalitet (hvor tilfreds bedriftene er med inkubatoren og hvilken addisjonalitet inkubatoren har for bedriftenes utvikling),
- ✓ Strategisk viktige samarbeidsaktører, herunder hvilken rolle inkubatoren har i det regionale og nasjonale økosystemet for innovasjon,
- ✓ Kompetanse og finansiering, herunder hvordan leverer inkubatoren som programoperatør; herunder inkubatorens leveranser knyttet til programmets mål og formål, inkubatorens virksomhet og inkubatorens arbeid med målbedrifter,
- ✓ Andel bedrifter som opplever vekst i omsetning og/eller verdiskaping

Innplassering første år i program baseres på søknad. Opptak underveis i programperioden og innplassering skjer gjennom forprosjekter.

4.3 Tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier

Innovasjon Norge skal forvalte et felles tapsfond for distriktsrettede risikolån og garantier for alle årganger innenfor tilskuddsordningene. Innovasjon Norge er ansvarlig for å fylle opp tapsfondet med midler fra fylkeskommunene. Tapsfondet skal reflektere den reelle risikoen for utlånsporteføljen til støttemottakeren og de samlede tapene som kan oppstå, ved at det blir satt av midler til forventede fremtidige tap. Midler som blir avsatt til tapsfond skal normalt svare til vurdert risiko i hver enkelt låne- og garantiordning. Innovasjon Norge skal årlig vurdere størrelsen på tapsfondet mot vurdert risiko i låne- og garantiporteføljen. Dersom det er et negativt avvik på 5 prosent skal fylkeskommunen og departementet varsles. Dersom det er et negativt avvik på over 10 prosent fra porteføljerisikoen skal tapsfondet etterfylles. Dette skal skje etter en fordelingsnøkkel der den delen fylkeskommunene har av risikolån og garantiporteføljen per 1. januar skal legges til grunn, uavhengig av hvor tapet har oppstått.

4.4 Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til:

- ✓ Renter og avdrag på lån, og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- ✓ Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver, utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- ✓ Å avsette midler i uspesifisert fond.
- ✓ Politikkforberedende arbeid internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Støtten som tildeles fra Innovasjon Norge skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnaden.

KAPITTEL 5. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER

5.1 Definisjon

I administrasjons- og gjennomføringskostnader hos Innovasjon Norge og Siva knyttet til gjennomføring av oppdrag fra fylkeskommunene og departementet under post 61 inngår:

- a) Personalkostnader: lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) Overhead: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulenttjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.
- d) Sivas administrasjons- og gjennomføringskostnader dekker også finansiering av utviklingsarbeid, kompetanseheving og nettverksaktiviteter som tilbys næringshagene og inkubatorene.

5.2 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Innovasjon Norge

Hver fylkeskommune har ansvaret for å dekke alle administrasjons- og gjennomføringskostnader for sitt oppdrag til Innovasjon Norge, i henhold til Basiskostnadsmodellen. Innovasjon Norge sentralt beregner vederlag for administrasjons- og gjennomføringskostnader for hvert fylkesoppdrag basert på erfaringstall. Vederlag for særskilte satsinger i enkeltfylker utover de ordinære tjenesteleveransene må Innovasjon Norge avklare med den enkelte fylkeskommune.

Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Innovasjon Norge varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunen og legges til neste års administrasjons- og gjennomføringskostnader. Dersom Innovasjon Norge har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

Innovasjon Norge skal rapportere årlig til fylkeskommunene på hvor stor del av bevilgningen som er brukt til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnader i det enkelte fylke. Dersom rådgivingstjenester og tilretteleggingsarbeid går inn i administrasjons- og gjennomføringskostnadene, skal dette redegjøres for i rapporteringen.

5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader i Siva

Departementet overfører årlig administrasjons- og gjennomføringskostnader direkte til Siva

på vegne av fylkeskommunene. Departementet gir et anslag på administrasjons- og gjennomføringskostnadene for Siva i orienteringsbrevet fra departementet i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet, ut fra foregående års programaktivitet. Endelig beløp fastsettes i dialog mellom Siva, fylkeskommunene og departementet og formidles i oppdragsbrevet fra departementet til fylkeskommunene. Vederlag for særskilte oppdrag i enkeltfylke(r) knyttet til programmene som forprosjekt, pilotprosjekt eller lignende, må Siva avklare med den enkelte fylkeskommune.

Ved risiko for at faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnader vil overstige beregnet ressursbruk, skal Siva varsle fylkeskommunene om dette. Eventuell overstigende ressursbruk til formålet skal avklares med fylkeskommunene og legges til neste års administrasjons- og gjennomføringskostnader. Dersom Siva har ubrukte midler til administrasjon og gjennomføring ved årets slutt, overføres dette til neste års oppdrag.

Ved avvikling av programstøtte til en næringshage eller inkubator som følge av endringer i fylkeskommuners oppdrag til Siva, skal oppdragsgiveren dekke inntil et halvt års programtilskudd til næringshagen eller inkubatoren etter at inngått avtale med operatøren er sagt opp. Dersom næringshagen eller inkubatoren har ubrukt programtilskudd, vil dette komme til fradrag fra beløpet som skal utbetales.

Siva skal i årsrapporten rapportere på de faktiske administrasjons- og gjennomføringskostnadene per ordning, og hva tildelte midler til administrasjon og gjennomføring er brukt til.

5.4 Administrasjonskostnader i fylkeskommunene

Hver fylkeskommune gis anledning til å benytte inntil 100 000 kroner fra posten for å dekke administrasjonskostnader knyttet til oppdragsgiveransvaret for ordningene under posten.

KAPITTEL 6. Øvrige krav og føringer

6.1 utbetaling og disponering

Fylkeskommunene kan disponere midlene tildelt over post 61 uavhengig av bevilgningsår, innenfor postens formål.

Ubrukte midler og renteinntekter fra de fylkesvise oppdragene på posten kan Innovasjon Norge og Siva benytte innenfor samme mål etter avtale med den aktuelle fylkeskommune.

VEDLEGG 1. KRAV OG VILKÅR FOR PROGRAMBESKRIVELSER

Programbeskrivelser skal inneholde:

- ✓ bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av tiltaket
- ✓ beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og resultatmål
- ✓ beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- ✓ beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt
- ✓ beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- ✓ beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- ✓ beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås
- ✓ beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- ✓ beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- ✓ presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner
- ✓ tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- ✓ budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttemottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- ✓ opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- ✓ beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- ✓ rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- ✓ tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

I tillegg gjelder følgende for programmene:

Søknadsbehandlingen

- ✓ Søknadsbehandlingen må følge mål og regler fastsatt i stortingsvedtak, lov om Innovasjon Norge (herunder habilitetsregler), krav til god forvaltningsskikk og etisk atferd. Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for den enkelte ordningen.
- ✓ Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal inneholde blant annet beskrivelse av formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, beløp med ev. opplysning om statsstøtte, utbetalingsordning, alle vilkårene knyttet til innvilget søknad, særskilte krav til rapportering utover standardvilkår og kontrolltiltak og reaksjoner ved brudd på betingelser og vilkår. Det skal innhentes skriftlig aksept av vilkår fra mottaker innen en gitt tidsfrist. Tilsagnet faller bort dersom mottaker ikke aksepterer vilkår innen fristen. Tilsagnsbrev og garantierklæringer skal signeres på vegne av henholdsvis Innovasjon Norge og Siva.
- ✓ Søknader som ikke innvilges, skal avslås skriftlig.

- ✓ Mottaker skal oppbevare regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp

Utbetalingsregimet

- ✓ Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis (inntil 50 prosent av etablerertilskudd), når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales (inntil 30 prosent av etablerertilskudd). Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.
- ✓ Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.
  - ✓ Krav til rapportering, jf. pkt. 9, regnskap og eventuell revisorbekreftelse

Oppfølging og kontroll

- ✓ Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- ✓ Virkemiddelaktørene skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.
- ✓ Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.
- ✓ Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet kreves helt eller delvis tilbakebetalt.
- ✓ Eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån eller utbetalt på grunn av uberettiget tilsagn kan kreves tilbakebetalt.

VEDLEGG 2. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER

Pkt 1 Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen.

Det forutsettes at Innovasjon Norge og Siva har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatellmessig støtte.

Dersom Innovasjon Norge ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifikasjoner.

Pkt 2 Krav til informasjon om ordningene

For å sikre likebehandling skal virkemiddelaktørene utarbeide informasjonsmateriell om den enkelte ordning slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås.

Informasjonsmaterialet skal inneholde:

- ✓ Formålet med ordningen
- ✓ Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)
- ✓ Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- ✓ Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- ✓ Om hvilken form søknaden skal ha
- ✓ Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- ✓ Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonssplikt i etterhånd)
- ✓ Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- ✓ Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

Pkt 3 Oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig.

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

Pkt 4 Intern kontroll hos virkemiddelaktørene

Virkemiddelaktørene skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides. Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Pkt 5 Virkemiddelaktørenes rapportering til fylkeskommunene, departementet

Innovasjon Norge og Siva skal rapportere til alle oppdragsgivere i henhold til kriteriene for måloppnåelse og aktivitetsindikatorer for den enkelte ordning, jf. kap. 4 i retningslinjene, og krav til rapportering fastsatt i fylkeskommunenes årlige oppdragsbrev til Innovasjon Norge og Siva. Krav til, og hyppighet på, rapporteringen fra virkemiddelaktørene går frem av Prop. 1 S, oppdragsbrevene fra fylkeskommunene samt kap. 3 og 5.

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i årsrapportene fra Innovasjon Norge og Siva.

Departementet kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Innovasjon Norge skal registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrenes nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

Pkt 6 Evalueringer

Innovasjon Norge og Siva skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om tilskuddsordningene er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte mål, jf. kap. 3.2.

Frekvens og omfang av evalueringer skal ta utgangspunkt i en vurdering av risiko og vesentlighet for den enkelte tilskuddsordning. I denne sammenheng skal den administrative og økonomiske risikoen knyttet til ordningen samt kvalitet og omfang på rapporteringen vektlegges. Evalueringer må vurderes i sammenheng med kravene som stilles til rapporteringer.

Ressursene som benyttes på evalueringer skal ha et rimelig omfang i forhold til den nytten man vil ha av den informasjonen som fremkommer.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal sendes til Nasjonalbiblioteket i tråd med pliktavleveringsloven § 4. Innsendingsplikten ivaretas ved å registrere gjennomførte evalueringer i Kudos via Altinn.

**RETNINGSLINJER FOR KAP 553, POST 71 OVER KOMMUNAL- OG
DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT – MOBILISERENDE OG KVALIFISERENDE
NÆRINGSUTVIKLING
(Gjeldende fra 1. januar 2023)**

Innledning

Retningslinjene er utarbeidet i medhold av Reglement for økonomistyring i staten § 8, og Bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om forvaltning av tilskuddsordninger. Regelverket gjelder Innovasjon Norges forvaltning av midler over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett: kap. 553, post 71 Investeringstilskudd for store grønne investeringer. Retningslinjene omtaler også Kommunal- og distriktsdepartementets ansvar og rolle knyttet til posten.

For Innovasjon Norge gjelder lov om Innovasjon Norge. Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet og selskapets mål- og resultatstyringssystem.

Kommunal- og distriktsdepartementet omtales i disse retningslinjene som departementet. Med fylkeskommune menes også Oslo kommune.

Kapitteloversikt

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE	2
KAPITTEL 2. MÅL MED KAP. 553, POST 71 OG OVERSIKT OVER ORDNINGENE SOM INNGÅR I POSTEN	2
KAPITTEL 3. AKTØRER OG ANSVARSDDELING	2
3.1 Innovasjon Norge	2
3.2 Kommunal- og distriktsdepartementet	3
KAPITTEL 4. NÆRMERE OM ORDNINGEN	3
4.1 mål og kriterier for ordningen	3
KAPITTEL 5. Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til	4
KAPITTEL 6. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER	5
KAPITTEL 7. Øvrige krav og føringer	5
7.1 Disponering av midler	5
VEDLEGG 1. KRAV OG VILKÅR FOR PROGRAMBESKRIVELSER	5
VEDLEGG 2. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER	7
Pkt 1 Offentlig støtte etter EØS-avtalen	7
Pkt 2 Krav til informasjon om ordningene	7
Pkt 3 Oppfølging og kontroll	8
Pkt 4 Intern kontroll hos virkemiddelaktørene	8
Pkt 5 Virkemiddelaktørens rapportering til departementet	8

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Formålet med retningslinjene er:

- ✓ å tydeliggjøre arbeidsdelingen mellom departementet, fylkeskommunene og virkemiddelaktørene i forvaltningen av posten.
- ✓ å sikre at virkemiddelaktørenes bruk av midler over Kommunal- og distriktsdepartementets budsjett kap. 553, post 71 følger Stortingets budsjettvedtak med de rammene som er beskrevet i Prop.1 S.
- ✓ å utdype hvilke regler som gjelder for forvaltningen av midlene.

Retningslinjene kommer som vedlegg til årlige oppdragsbrev til Innovasjon Norge fra departementet.

KAPITTEL 2. MÅL MED KAP. 553, POST 71 OG OVERSIKT OVER ORDNINGENE SOM INNGÅR I POSTEN

Hensikten med post 71 er å bidra til næringsutvikling, verdiskaping og grønn omstilling i regioner og distrikt. Målet er vekst i verdiskaping, sysselsetting og nyskaping i distrikt og regioner, samt bærekraftig omstilling av næringslivet.

Posten omfatter bevilgning til Innovasjon Norge for virkemiddelet *investeringstilskudd for store grønne investeringer*. Virkemiddelet er beskrevet i Prop. 1 S (2022–2023) og i kapittel 4 i disse retningslinjene.

KAPITTEL 3. AKTØRER OG ANSVARSDELING

3.1 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge skal forvalte midlene på oppdrag fra departementet i tråd med retningslinjene for posten og programbeskrivelsen. Forvaltningen av tilskuddsmidlene skal følge de vilkår som framgår av kap. 4, 5 og 6, samt vedlegg 1 og 2.

Innovasjon Norge skal utarbeide programbeskrivelser for eventuelle nye ordninger finansiert direkte fra departementet. Programbeskrivelser utformes i tråd med vedlegg 1, og godkjennes av departementet.

Endringer i programbeskrivelser/programplaner underveis i programperioden skal godkjennes av departementet.

Innovasjon Norge skal rapportere om resultater og måloppnåelse for den enkelte ordning gjennom årsrapporten. Se pkt. 5 i vedlegg 2 for mer om rapportering.

Innovasjon Norge skal sørge for at det gjennomføres evaluering av ordningene omfattet av posten. Se pkt. 6 i vedlegg 2 for mer om evaluering.

Innovasjon Norge skal forvalte midlene i henhold til Regelverk for økonomistyring i staten og statsstøtteregelverket.

Innovasjon Norge skal se virkemiddelbruken i sammenheng for å sikre et helhetlig tilbud til næringslivet.

3.2 Kommunal- og distriktsdepartementet

Departementet fastsetter rammene for budsjett for kap 553. post 71 på grunnlag av Stortingets årlige budsjettvedtak og utbetaler midlene til Innovasjon Norge. Departementet fastsetter regelverk og vilkår som er nødvendig for å sikre at bevilgningene blir brukt i samsvar med Stortingets forutsetninger. Departementet sender årlig oppdragsbrev til Innovasjon Norge, som viser økonomiske rammer og beskriver resultatmål og rapporteringskrav for posten. Tilskuddene blir utbetalt i to deler, i januar og august.

Departementet eier ordningene. Dette innebærer at endringer i eksisterende ordninger og programbeskrivelser til nye ordninger skal godkjennes av departementet.

Departementet har ansvar for notifikasjon av virkeområdet for investeringsstøtte og orientering til ESA om bruk av gruppeunntaksbestemmelser i alle ordninger.

Departementet skal rapportere årlig til Stortinget om resultater og måloppnåelse for posten og de ulike ordningene.

Det er halvårlige styringsmøter mellom departementet og Innovasjon Norge.

KAPITTEL 4. NÆRMERE OM ORDNINGEN

Kap. 553 post 71 består av ett virkemiddel: *Investeringstilskudd for store grønne investeringer*. Ordningen skal bidra til bærekraftig omstilling av næringslivet og industrien i distriktene, gjennom å tilby investeringstilskudd for større investeringsprosjekter. Se Prop. 1 S (2022–2023) for beskrivelse av virkemiddelet. Se vedlegg 1 og 2 for øvrige krav og føringer for Innovasjon Norges forvaltning av virkemiddelet.

4.1 mål og kriterier for ordningen

Investeringstilskuddet er organisert som en sentral ramme forvaltet av Innovasjon Norge, og skal rettes mot større investeringsprosjekter med fokus på bærekraft og klimatilpasning. Ordningen skal bidra til grønn omstilling, verdiskaping og sysselsetting i distriktene.

Målgruppen er industribedrifter som ønsker å gjennomføre større bærekraftige prosjekter. Bedrifter med prosjekter lokalisert innenfor virkeområdet for distriktsrettet

investeringsstøtte kan søke på ordningen.

Kriterier for måloppnåelse:

- ✓ Omstilling
- ✓ Bærekraft
- ✓ Verdiskaping
- ✓ Sysselsetting
- ✓ Nyskaping

Aktivitetsindikatorer for ordningene:

- ✓ Sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader
- ✓ Antall og type prosjekter
- ✓ Addisjonalitet
- ✓ Risikoprofil
- ✓ Kvinneandel

Tildelingskriterier:

Bevilgningen kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte jf. forskrift om virkeområde for distriktsrettet investeringsstøtte § 3¹. Innovasjon Norges bidrag skal avlaste risiko og være utløsende for at prosjektet blir gjennomført. Tilskudd kan gis til fysiske investeringer som for eksempel produksjonslokaler eller produksjonsutstyr, og til utviklingsarbeid for teknologi og verdikjeder. Tilskudd kan ikke gis til driftsoppgaver eller markedsarbeid. Se programbeskrivelsen for definisjoner av godkjente investeringer, og kapittel 5 for øvrige begrensninger.

Ved søknadsbehandlingen skal Innovasjon Norge vektlegge bærekraft, klimatilpasning, sysselsetting og regional næringsutvikling, samt bedriftenes rolle i grønne og sirkulære verdikjeder. Operasjonalisering av kriteriene nevnt her finnes i programbeskrivelsen for ordningen, herunder hva som ligger i begrepene "store" eller "større" prosjekter, og hvordan bærekraft skal vurderes og klassifiseres.

KAPITTEL 5. Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til:

- ✓ Renter og avdrag på lån, og refinansiering av gjennomførte prosjekter.
- ✓ Drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale og kommunale lovpålagte oppgaver, utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre.
- ✓ Å avsette midler i uspesifisert fond.
- ✓ Politikkforberedende arbeid internt hos forvalter eller i regi av forvalter, herunder

---

¹ Virkeområdet for distriktpolitisk begrunnet investeringsstøtte er fastsatt av departementet og godkjent av ESA i henhold til EUs retningslinjer for regionalstøtte.

kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Støtten som tildeles fra Innovasjon Norge skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnaden.

KAPITTEL 6. ADMINISTRASJONS- OG GJENNOMFØRINGSKOSTNADER

I administrasjons- og gjennomføringskostnader hos Innovasjon Norge inngår:

- a) Personalkostnader: lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) Overhead: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulenttjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.

For Innovasjon Norges oppdrag fra departementet skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader til forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor rammene av ordningen. Innovasjon Norge skal rapportere på administrasjons- og gjennomføringskostnader per ordning til departementet.

KAPITTEL 7. Øvrige krav og føringer

7.1 Disponering av midler

Midler til Innovasjon Norge blir gitt som tilskudd uten krav om tilbakebetaling (rundsumtilskudd). Innovasjon Norge får fullmakt til selv å fastsette hvilket år tilsagn skal gjelde for, hvor lenge tilsagnet skal gjelde, og til å behandle søknader om forlenging av tilsagn. Omdisponering av ubrukte midler må godkjennes av departementet.

VEDLEGG 1. KRAV OG VILKÅR FOR PROGRAMBESKRIVELSER

Programbeskrivelser skal inneholde:

- ✓ bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av tiltaket
- ✓ beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og resultatmål
- ✓ beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- ✓ beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt

- ✓ beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- ✓ beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- ✓ beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås
- ✓ beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- ✓ beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- ✓ presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner
- ✓ tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- ✓ budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttmottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- ✓ opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- ✓ beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- ✓ rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- ✓ tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

I tillegg gjelder følgende for programmene:

Søknadsbehandlingen

- ✓ Søknadsbehandlingen må følge mål og regler fastsatt i stortingsvedtak, lov om Innovasjon Norge (herunder habilitetsregler), krav til god forvaltningsskikk og etisk atferd. Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for den enkelte ordningen.
- ✓ Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal inneholde blant annet beskrivelse av formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, beløp med ev. opplysning om statsstøtte, utbetalingsordning, alle vilkårene knyttet til innvilget søknad, særskilte krav til rapportering utover standardvilkår og kontrolltiltak og reaksjoner ved brudd på betingelser og vilkår. Det skal innhentes skriftlig aksept av vilkår fra mottaker innen en gitt tidsfrist. Tilsagnet faller bort dersom mottaker ikke aksepterer vilkår innen fristen. Tilsagnsbrev og garantierklæringer skal signeres på vegne av Innovasjon Norge.
- ✓ Søknader som ikke innvilges, skal avslås skriftlig.
- ✓ Mottaker skal oppbevare regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp

Utbetalingsregimet

- ✓ Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis (inntil 50 prosent av etablerertilskudd), når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres

at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales (inntil 30 prosent av etablerertilskudd). Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.

- ✓ Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.
- ✓ Krav til rapportering, jf. pkt. 9, regnskap og eventuell revisorbekreftelse

Oppfølging og kontroll

- ✓ Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- ✓ Virkemiddelaktørene skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.
- ✓ Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.
- ✓ Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet kreves helt eller delvis tilbakebetalt.
- ✓ Eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån eller utbetalt på grunn av uberettiget tilsagn kan kreves tilbakebetalt.

VEDLEGG 2. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER

Pkt 1 Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen.

Det forutsettes at Innovasjon Norge har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatellmessig støtte. Dersom Innovasjon Norge ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifikasjoner.

Pkt 2 Krav til informasjon om ordningene

For å sikre likebehandling skal virkemiddelaktørene utarbeide informasjonsmaterieell om den enkelte ordning slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås.

Informasjonsmateriellet skal inneholde:

- ✓ Formålet med ordningen
- ✓ Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)
- ✓ Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- ✓ Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- ✓ Om hvilken form søknaden skal ha

- ✓ Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- ✓ Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonsplikt i etterhånd)
- ✓ Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- ✓ Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

Pkt 3 Oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig.

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

Pkt 4 Intern kontroll hos virkemiddelaktørene

Virkemiddelaktørene skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides. Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Pkt 5 Virkemiddelaktørenes rapportering til departementet

Innovasjon Norge skal rapportere til alle oppdragsgivere i henhold til kriteriene for måloppnåelse og aktivitetsindikatorerne for den enkelte ordning, jf. kap. 4 i retningslinjene, og krav til rapportering fastsatt i årlige oppdragsbrev. Krav til, og hyppighet på, rapporteringen fra virkemiddelaktørene går frem av Prop. 1 S, samt kap. 3 og 5.

Departementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i årsrapportene fra Innovasjon Norge.

Departementet kan iverksette kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Innovasjon Norge skal registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrenes nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

Pkt 6 Evalueringer

Innovasjon Norge skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om tilskuddsordningene er effektive i forhold til ressursbruk, organisering og fastsatte

mål, jf. kap. 3.2.

Frekvens og omfang av evalueringer skal ta utgangspunkt i en vurdering av risiko og vesentlighet for den enkelte tilskuddsordning. I denne sammenheng skal den administrative og økonomiske risikoen knyttet til ordningen samt kvalitet og omfang på rapporteringen vektlegges. Evalueringer må vurderes i sammenheng med kravene som stilles til rapporteringer.

Ressursene som benyttes på evalueringer skal ha et rimelig omfang i forhold til den nytten man vil ha av den informasjonen som fremkommer.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal sendes til Nasjonalbiblioteket i tråd med pliktavleveringsloven § 4. Innsendingsplikten ivaretas ved å registrere gjennomførte evalueringer i Evalueringsportalen.

**RETNINGSLINJER FOR INNOVASJON NORGES FORVALTNING AV TILSKUDD OVER
KOMMUNAL- OG DISTRIKTSDEPARTEMENTETS BUDSJETT, KAP. 553, POST 74
KLYNGER OG INNOVASJON.
(Gjelder fra 1. januar 2023)**

Retningslinjene er utarbeidet i medhold av Reglement for økonomistyring i staten § 8, og Bestemmelser om økonomistyring i staten kapittel 6 om forvaltning av tilskuddsordninger. Retningslinjene gjelder Innovasjon Norge sin forvaltning av programmer under kap. 553, post 74 Klynger og innovasjon.

Videre gjelder fellesføringer i oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet til Innovasjon Norge.

KAPITTELOVERSIKT

Kapittel 1: Formålet med retningslinjene

Kapittel 2: Mål, kriterier for måloppnåelse og tildelingskriterier

- Norwegian Innovation Clusters
- Innovasjonspartnerskap

Kapittel 3: Krav og vilkår for programbeskrivelser og regelverk for tilskuddsordninger

Kapittel 4: Samarbeid mellom fylkeskommuner, Innovasjon Norge, Siva og Norges Forskningsråd

Kapittel 5: Administrative bestemmelser

Kapittel 6: Øvrige krav og føringer

Kapittel 7: Rapportering til departementet og ESA

Kapittel 8: Evalueringer

KAPITTEL 1. FORMÅLET MED RETNINGSLINJENE

Formålet med retningslinjene er:

- å sikre at virkemiddelaktørenes bruk av midler over Kommunal- og moderniseringsdepartementets budsjett følger rammene i Stortingets budsjettvedtak
- å utdype hvilke regler som gjelder.

Retningslinjene kommer i tillegg til årlige oppdrags- eller tildelingsbrev.

KAPITTEL 2. MÅL OG KRITERIER FOR ORDNINGENE

2.1. NORWEGIAN INNOVATION CLUSTERS (KLYNGEPROGRAMMET)

Klyngeprogrammet er et samarbeid mellom Norges Forskningsråd, Siva og Innovasjon Norge, og driftes av Innovasjon Norge.

2.1.1 Formål

Norwegian Innovation Clusters skal bidra til å styrke verdiskapingen og innovasjonsevnen til deltakende bedrifter gjennom samarbeid. Programmet skal utløse, forsterke og gjennomføre

samarbeidsbaserte utviklingsprosjekter, som ikke hadde funnet sted i samme omfang eller i samme hastighet uten offentlig støtte.

2.1.2 Kriterier for måloppnåelse

Programmet som helhet utvikles, gjennomføres og rapporteres med grunnlag i følgende kriterier:

Effektmål:

- Økt verdiskaping hos bedriftene
- Økt innovasjonsevne hos bedriftene

Resultatmål:

- Økt samarbeidsbasert utvikling hos klyngens aktører
- Økt tilgang på vekstkapital og relevant kompetanse i klyngen
- Økt synliggjøring og anerkjennelse av klyngens ressurser og attraktivitet
- Økt samarbeid med andre innovasjonsaktører for å forsterke innovasjonssystemet

2.1.3 Tildelingskriterier

Programmet tar opp de beste prosjektene i en årlig nasjonal konkurranse, etter en vurdering av fem kriterier:

- a) ambisjoner og mål
- b) ressursgrunnlag
- c) potensial for økt verdiskaping som kan utløses gjennom samarbeid
- d) gjennomføringsplan for samarbeidsaktiviteter
- e) rolle i utviklingen av et innovasjonssystem

2.2. INNOVASJONSPARTNERSKAP

Innovasjonspartnerskap forvaltes av Innovasjon Norge.

2.2.1. Mål

Innovasjonspartnerskap skal utvikle og ta i bruk helt nye løsninger på dagens og framtidens samfunnsutfordringer.

2.2.2. Kriterier for måloppnåelse

Effektmål:

- offentlige aktører oppnår gevinster i form av økt kvalitet og reduserte kostnader

Resultatmål:

- offentlige aktører tar nye innovative løsninger i bruk
- næringsaktørene utvikler og leverer nye løsninger til offentlige markeder
- både offentlige og private aktører øker sin kompetanse om innovative offentlige anskaffelsesprosesser og om innovasjonssamarbeid

2.2.3. Tildelingskriterier

Innovasjonspartnerskap vurderer prosjekter i nasjonal konkurranse utfra kriteriene

- 1) om prosjektet vil løse en betydelig utfordring som berører flere interessenter,
- 2) mottakernes gjennomføringsevne,

- 3) verdiskapingspotensial for næringslivet
- 4) samarbeid mellom flere offentlige virksomheter.

KAPITTEL 3. KRAV OG VILKÅR FOR PROGRAMBESKRIVELSER OG REGELVERK FOR TILSKUDDSORDNINGER

Innovasjon Norge skal under tilskuddsposten utarbeide programplaner med nærmere fastsatte programbeskrivelser. Det skal legges vekt på regional forankring i forslagene og hva en forventer at de betyr for lokal og regional næringsutvikling.

Retningslinjene under gir føringer for hva programbeskrivelser/regelverk for tilskuddsordninger skal inneholde. Virkemiddelaktørene lager programbeskrivelser selv, men de fastsettes av departementet. De skal inneholde:

- bakgrunn, faglig rasjonale (markeds- og/eller systemsvikt), regionalpolitisk begrunnelse og forventet effekt av ordningen
- beskrivelser av overordnede mål, program-/prosjekt mål og effekt- og resultatmål
- beskrivelser av målgruppe(r) for tiltaket
- beskrivelser av geografisk innretning og nedslagsfelt
- beskrivelser av tildelingskriterier med utregningsregler for tilskudd
- beskrivelser av kriterier for måloppnåelse
- beskrivelser av strategier og arbeidsmetoder for hvordan målene skal nås
- beskrivelse av nåsituasjon og de forventede regionale effektene av programmet/tiltaket, og dessuten kvantitative og/eller kvalitative resultatmål og resultatindikatorer
- beskrivelser av kritiske risiko- og suksessfaktorer
- presentasjon av samarbeidspartnere og beskrivelse av samarbeidsplaner
- tidsplaner for programmet, inkludert framdrift og viktige milepæler for tiltaket. Det skal inngå i programbeskrivelsen en plan for utfasing eller videreføring av program/tiltak hos nasjonale virkemiddelaktører.
- budsjett- og finansieringsplan fordelt på årlige budsjett for hele program-/prosjektperioden. Egenfinansieringen til støttemottakeren og kostnader til administrasjon/drift skal fremkomme. Dersom det dreier seg om tiltak av varig karakter, skal det stå en plan for når og hvordan en kan oppnå selvfinansiering
- opplegg for program/tiltaksstyring (programstyre, referansegruppe e.l.) og hvem som er ansvarlig for fremdrift og faglig innhold
- beskrivelser av oppfølgingsrutiner for å sikre god internkontroll hos tilskuddsforvalteren og kontroll av informasjon fra tilskuddsmottakeren
- rapporteringsrutiner og evalueringer (for flerårige tiltak/programmer)
- tilskuddsforvalter fastsetter eventuelle krav til egenfinansieringsandel og beløpsgrenser

Begrensninger i hva det kan tildeles tilskudd til:

Midlene kan ikke nyttes til investeringer i bygninger, lokaler eller annen fysisk infrastruktur. Midlene skal ikke nyttes til investeringer i utstyr. Det kan gjøres unntak for mindre investeringer som er avgjørende for gjennomføringen av tiltaket som blir finansiert. Tilskudd

til utstyrsinvesteringer skal normalt ikke oversige 10 prosent av prosjektkostnadene. Midlene kan heller ikke nyttes til varig drift av institusjoner eller organisasjoner.

Støtten som bevilges skal normalt ikke utgjøre mer enn 50 prosent av prosjektkostnadene.

KAPITTEL 4. SAMARBEID MELLOM FYLKESKOMMUNER, INNOVASJON NORGE, SIVA OG NORGES FORSKNINGSRÅD

Fylkeskommunene har en sentral rolle som samfunnsutvikler. Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet skal samarbeide med fylkeskommunene om de regionale målene og strategiene for næringsutvikling. Videre skal de arbeide for tett samspill mellom aktiviteter i regionene og deres relasjoner til andre nasjonale og internasjonale programmer og aktiviteter.

Et godt og konstruktivt samarbeid med fylkeskommunene, de andre virkemiddelaktørene og andre relevante aktører, vil føre til at en på en god måte kan nå målene for regional- og distriktpolitikken. Samarbeidet skal gi en klar arbeidsdeling mellom de ulike aktørene og skape en god regional infrastruktur for innovasjon. Departementet viser til avtalene som er inngått mellom fylkeskommuner og virkemiddelaktører på fylkesnivå. Fylkeskommunene skal ikke selv gi støtte til investerings- eller utviklingsprosjekt i enkeltbedrifter eller til etablerere.

KAPITTEL 5. ADMINISTRATIVE BESTEMMELSER

5.1 Disponering av midler

Midler til Innovasjon Norge blir gitt som tilskudd uten tilbakebetaling (rundsumtilskudd). Virkemiddelaktørene får fullmakt til selv å fastsette hvilket år tilsagn skal gjelde for, hvor lenge tilsagnet skal gjelde, og til å behandle søknader om forlenging av tilsagn. Omdisponering av ubrukte midler må godkjennes av departementet.

5.2 Styringsdialog

Departementet innkaller til faste styringsmøter hvert halvår.

5.3 Administrasjons- og gjennomføringskostnader

For Innovasjon Norge skal alle administrasjons- og gjennomføringskostnader til selve forvaltningen av en ordning (tjenester/tiltak/program) dekkes innenfor rammene av ordningen. Innovasjon Norge er pålagt å rapportere årlig om hvor stor del av bevilgningen som er brukt til å dekke administrasjons- og gjennomføringskostnadene. Dersom rådgivningstjenester og tilretteleggingsarbeid går inn i administrasjons- og gjennomføringskostnadene, skal dette redegjøres for i årsrapporteringen.

Administrasjons- og gjennomføringskostnader defineres som:

- a) *Personalkostnader*: Lønnsutgifter, pensjon, sosiale kostnader og øvrige personalkostnader.
- b) *Overhead*: Indirekte kostnader knyttet til medarbeidere, som for eksempel IT, kontorkostnader og tilknyttede administrative tjenester.
- c) Andre driftskostnader som er knyttet til ordningen, som evalueringer, reisekostnader i henhold til statens reiseregulativ, trykksaker og kjøp av konsulenttjenester, skal rapporteres som prosjektkostnader og skal også dekkes innenfor rammene av ordningen.

5.4 Overføringer til Innovasjon Norge

Innovasjon Norge får overført tilskuddsmidlene i februar og august.

Tilskuddsmidlene blir overført til samme konto som foregående år dersom departementet ikke har fått beskjed om noe annet.

KAPITTEL 6. ØVRIGE KRAV OG FØRINGER

Dette punktet samsvarer med regelverk for Innovasjon Norge, gitt av Nærings- og fiskeridepartementet for forvaltning av tilskudd til lån, garantier, prosjekter og fond.

6.1 Offentlig støtte etter EØS-avtalen

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen.

Det forutsettes at virkemiddelaktørene har tilstrekkelig kompetanse til å vurdere enhver tildeling ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger til EFTAs overvåkingsorgan (ESA) som foreligger. I tillegg kan det gis bagatellmessig støtte.

Dersom Innovasjon Norge ønsker å tildele støtte til enkeltbedrifter utover grensene for individuelle tildelinger under en ordning, er de selv ansvarlige for å notifisere. Departementet skal holdes orientert om eventuelle individuelle notifikasjoner.

Norwegian Innovation Clusters og Bioøkonomiordningen skal innrettes i tråd med betingelsene i det alminnelige gruppeunntaket (GBER) for støtte som er forenlig med EØS-avtalen, jf. GBER artikkel 1-9, samt:

- artikkel 17-20, 25-30, 31 og 36-49 for klynger og bedriftsnettverk .
- artikkel 14, 21-22, 25-30, 31 og 36-49 for bioraffineringsprogrammet.

6.2 Krav til informasjon om ordningen

For å sikre likebehandling skal Innovasjon Norge utarbeide informasjonsmaterieell slik at alle potensielle søkere innenfor målgruppen kan nås. Informasjonsmateriellet skal inneholde:

- Formålet med ordningen,
- Målgruppe (krav som gjelder for å komme i betraktning som søker)
- Krav som gjelder for å kunne få innvilget søknaden (tildelingskriterier)
- Om eventuell maksimal støtte/støttesats
- Om hvilken form søknaden skal ha
- Om hvilke opplysninger søknaden må inneholde for at det i første fase skal kunne konstateres om søknaden faller inn under ordningen
- Vilkår overfor støttemottaker (inkl. informasjonsplikt i etterhånd)
- Om at det kan iverksettes tiltak for å kontrollere at tilskuddet brukes i samsvar med forutsetningen
- Søknadsfrist

Dersom potensielle søkere ikke er kjent med de gjeldende detaljerte regler for ordningen, må det gis informasjon om hvor reglene er å få.

6.3 Krav til søknadsbehandling

Søknadsbehandlingen må følge regler fastsatt i stortingsvedtak, krav til god forvaltningskikk og etisk atferd.

Det skal legges vekt på å unngå forskjellsbehandling av likeartede søknader. Det må vises ekstra påpasselighet når det forventes at antall søknader vil overstige rammen for ordningen.

Det skal foreligge skriftlige retningslinjer for tidsfrist for når tilsagn faller bort dersom mottaker ikke dokumenterer at fastsatte betingelser er oppfylt eller akseptert.

6.4 Tilsagns- og avslagsbrev

Innvilgede søknader skal bekreftes med tilsagnsbrev og standardvilkår som skal inneholde alle vilkårene knyttet til innvilget søknad:

- Formål og hva slags tiltak midlene kan benyttes til, inkludert omtale av størrelsen på den offentlige støtten og til hvilke formål den offentlige støtten er gitt
- Beløpsstørrelse
- Vilkår som knytter seg til bruken av midlene og tidsfrist for mottakeren til å akseptere vilkårene
- Skriftlig aksept av vilkår fra mottaker
- Utbetalingsordning (tidspunkt og eventuell hyppighet)
- Behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd eller lån
- Eventuelt uberettiget tilsagn
- Krav til rapportering, jf. pkt. 6.9, regnskap og eventuell revisorbekreftelse
- Krav til oppbevaring av regnskapsdata og dokumentasjon av faktiske opplysninger som ligger til grunn for søknaden eller beregning av støttebeløp
- Opplysninger om kontrolltiltak som kan bli iverksatt for å sikre at bruken av midlene skjer i samsvar med forutsetningene for tildelingen, jf. Bevilgningsreglementets § 10
- Mulige reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptrer i samsvar med forutsetningene i tilsagnsbrevet, jf. pkt. 6.10.

Tilsagnsbrev og garantierklæringer, jf. nedenfor, skal signeres på vegne av Innovasjon Norge.

Avslåtte søknader skal bekreftes med avslagsbrev.

Normalt skal rapporteringskrav, herunder hyppighet for rapportering, fremgå av gjeldende standardvilkår for ordningen. Standardvilkårene skal følge tilsagnsbrev. Eventuelle særskilte krav til rapportering skal også fremgå av brevet. Mål knyttet til kravene skal kunne etterprøves gjennom evalueringer.

6.5 Tidsfrist for bortfall av tilsagn om tilskudd

Dersom søker ikke kan dokumentere samtlige av de krav som er satt i tilsagnsbrevet, jf. pkt. 6.4, innen utgangen av det tredje kalenderåret etter at tilsagnet ble gitt, vil tilsagnet automatisk falle bort.

6.6 Registrering av tilskudd

For å holde oversikt over inngåtte forpliktelser skal Innovasjon Norge føre et eget register for tilsagn som skal dekkes av disponibel bevilgning for inneværende budsjettermin og eventuelle overførte midler fra tidligere budsjettermin.

6.7 Utbetaling og behandling av eventuelt for mye utbetalt tilskudd

Tilskuddsbeløp skal utbetales etter hvert som mottaker har behov for å dekke aktuelle utgifter som ligger til grunn for tilskuddet. Tilskudd skal ikke nyttes til å regulere tilskuddsmottakers likviditet. Det er ikke anledning til å framskynde utbetalinger slik at mottaker kan plassere tilskudd som rentebærende innskudd eller lån for å oppnå inntekter i tillegg til det bevilgede beløpet.

Inntil 30 prosent av tilskuddet kan utbetales forskuddsvis, når nødvendig dokumentasjon er underskrevet, særvilkår er dokumentert oppfylt og prosjektet er klart for igangsetting. Når det kan dokumenteres at minst 50 prosent av de totale prosjektkostnader er påløpt, kan ytterligere inntil 50 prosent av tilskuddet utbetales. Av samlet tilskudd skal minimum 20 prosent holdes tilbake inntil prosjektet er avsluttet og sluttrapport med revisorbekreftet regnskap foreligger. Dersom tilskuddsmottaker ikke er revisjonspliktig, kan regnskapet bekreftes av autorisert regnskapsfører.

Alle tilskuddsbeløp skal være attestert før utbetaling. Den som attesterer, skal kontrollere at:

- utbetalingsforslaget er i overensstemmelse med vedtak om tilskudd i tilsagnsbrev
- tilskuddsmottaker har oversendt all dokumentasjon og akseptert alle vilkår i tilsagns-/lånebrev
- registrering av faste data for mottaker er korrekte.

Utbetaling av lån kan tidligst skje når støttemottaker har påtatt seg debitoransvaret, de aktuelle sikkerheter er etablert og alle særvilkår knyttet til vedtaket er oppfylt.

Innovasjon Norge skal ha innkrevingsrutiner som sikrer tilbakebetaling dersom en sluttavregning medfører at mottaker skal tilbakebetale for mye utbetalt beløp.

6.8 Mottakers ansvar for riktige opplysninger

Dersom tilskuddsmottaker gir uriktige opplysninger eller tilskudd ikke benyttes i samsvar med fastsatte betingelser for tildelingen, kan støtte utbetalt i forbindelse med tilsagnet kreves helt eller delvis tilbakebetalt.

6.9 Krav til rapportering fra tilskuddsmottaker

Normalt skal kravene til rapportering og hyppighet fremgå av tilsagnsbrev og gjeldende standardvilkår for ordningen. Eventuelle særskilte krav til rapportering skal fremgå av tilsagnsbrevet. Innovasjon Norge skal følge opp overfor tilskuddsmottaker dersom innrapportert informasjon er ufullstendig eller ikke er oversendt til rett tid.

6.10 Oppfølging og kontroll

Oppfølgings- og kontrolltiltak skal normalt baseres på mottatt innrapportering fra tilsagnsmottaker. Gjennomgang og vurdering av innrapporteringen skal dokumenteres skriftlig. Som ledd i oppfølgingen av tilskuddsmottaker skal virkemiddelaktørene:

- Påse at avtalte rapporter er mottatt
- Gi nødvendig tilbakemelding til tilsagnsmottaker på rapportering som er mottatt
- Treffe tiltak dersom kontrollen avdekker muligheter for uregelmessigheter

Normalt vil kontroll innebære å vurdere om rapporteringen fra tilsagnsmottaker tilsier at tilsagnet er brukt i overensstemmelse med forutsetningene og om kriteriene til måloppnåelse er oppfylt.

Kontrolltiltakene av forutsatte rapporter skal bl.a. omfatte:

- Generell formalia- og rimelighetskontroll, dvs. at rapportene er signert, eventuelt attestert av revisor eller regnskapsfører, og at tallmaterialet ikke virker usannsynlig
- Gjennomgang og vurdering av innrapportert informasjon med hensyn til avvik i måloppnåelse og økonomi og i forhold til risiko, egenart og vesentlighet

Ut fra gjennomgangen av mottatt innrapportering skal virkemiddelaktørene vurdere om det er behov for ytterligere oppfølgings- eller kontrolltiltak, spesielt dersom gjennomgangen avdekker muligheter for uregelmessigheter. Dette kan eksempelvis omfatte stikkprøvekontroll for prøving av data som ligger til grunn for utarbeidelse av innrapportert informasjon, nærmere regnskapsgjennomgang eller annen kontroll med at midlene har blitt benyttet som forutsatt, jf. Bevilgningsreglementets § 10.

6.11 Intern kontroll

Innovasjon Norge skal ha systemer og rutiner som viser hvordan tilskudds-, låne- og garantirammer er utnyttet og at de ikke overskrides, Det skal foreligge løpende oppdaterte rapporter om status for de enkelte ordningene. For garantier gjelder dette både tilsagn og foreldede garantiansvar for utstedte garantierklæringer inklusiv, endringer i form av nedtrapping eller bortfall.

Innovasjon Norge skal ha etablert systemer, rutiner og tiltak som sikrer korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling, innfordring og innbetaling av lån, tilskudd og avgivelse av garantierklæringer i overensstemmelse med Bestemmelser om økonomistyring i staten.

Bokføring, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger skal skje i overensstemmelse med virkemiddelaktørens interne økonomiforvaltningsrutiner og kravene som framgår av pkt. 4.4 i Bestemmelser om økonomistyring i staten.

6.12 Rapportering til departementet og ESA

Innovasjon Norge skal rapportere i henhold til kriteriene for måloppnåelse som er fastsatt av Stortinget i årlige budsjettvedtak og fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet i årlige oppdragsbrev. Krav til og hyppighet på rapporteringen fra virkemiddelaktørene går frem av mål- og resultatstyringssystemet som gjelder for dem, med eventuelle presiseringer som framgår av departementets oppdragsbrev med tilhørende rapporteringskalender.

Det kan for øremerkede satsinger kreves mer uttømmende rapportering opp mot målene for ordningen. Omfang, form og innhold på denne rapporteringen avtales særskilt.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet skal foreta hensiktsmessige kontroller av kvaliteten på informasjonen i rapportene. Departementet og Riksrevisjonen kan iverksette etterfølgende kontroll med at midlene nyttes etter forutsetningene.

Det skal årlig rapporteres til ESA om utbetalt støtte. Innovasjon Norge må også registrere bedriftsrettet støtte i Brønnøysundregistrenes nasjonale register for offentlig støtte etter gjeldende regler.

KAPITTEL 7. RAPPORTERING TIL DEPARTEMENTET OG ESA

Til departementet

Frister for rapportering fremgår av årlig felles rapporteringskalender som er vedlagt oppdragsbrevet fra Nærings- og fiskeridepartementet til Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge skal rapportere på følgende indikatorer for kap 553 post 74¹:

Ordning	Kriterier for måloppnåelse og aktivitetsindikatorer
Norwegian Innovation Clusters	<p>Kriterier for måloppnåelse:</p> <p><i>Effektmål:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Økt verdiskaping hos bedriftene ✓ Økt innovasjonsevne hos bedriftene <p><i>Resultatmål:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Økt samarbeidsbasert utvikling hos klyngen aktører, internt og eksternt ✓ Økt tilgang på vekstkapital og relevant kompetanse i klyngen ✓ Økt synliggjøring og anerkjennelse av klyngens ressurser og attraktivitet ✓ Økt samarbeid med andre innovasjonsaktører for å forsterke innovasjonsøkosystemet <p>Aktivitetsindikatorer</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader ✓ geografisk nedslag
Innovasjonspartnerskap	<p>Kriterier for måloppnåelse:</p> <p><i>Effektmål:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ offentlige aktører oppnår gevinster i form av økt kvalitet og reduserte kostnader <p><i>Resultatmål:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ offentlige aktører tar nye innovative løsninger i bruk ✓ næringsaktørene utvikler og leverer nye løsninger til offentlige markeder

¹ Rapporteringskrav og veileder til rapportering fremgår av vedlegg til KMD sitt årlige oppdragsbrev.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ både offentlige og private aktører øker sin kompetanse om innovative offentlige anskaffelsesprosesser og om innovasjonssamarbeid <p>Aktivitetsindikatorer:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ sum bevilgede midler fra posten og andel administrasjons- og gjennomføringskostnader ✓ geografisk nedslag
--	---

Til EFTAs overvåkingsorgan (ESA)

All støtte skal gis innenfor rammen av statsstøttereglene i EØS-avtalen. Det forutsettes at Innovasjon Norge vurderer tildelinger ut fra de til enhver tid gjeldende notifikasjoner og innmeldinger som foreligger. Støtten skal innrapporteres til eierdepartementet.

KAPITTEL 6. EVALUERINGER

Departementet og Innovasjon Norge skal sørge for at det blir gjennomført nødvendige evalueringer av programmene. Kostnader til evaluering av programmene inngår i de økonomiske rammene for programmene. Evalueringer bør gjøres av institusjoner som ikke er knyttet til de aktørene som deltar i programmet. Departementet står ellers fritt til å innhente informasjon om tiltak og måloppnåelse fra Innovasjon Norge eller eventuelt tilskuddsmottagerne.

Forskrift om Kommunal- og moderniseringsdepartementets distrikts- og regionalpolitiske tilskuddsposter forvaltet av fylkeskommunene (Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler)

Dato	FOR-2018-05-23-747
Departement	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Ikrafttredelse	01.06.2018
Endrer	FOR-2013-12-11-1574
Gjelder for	Norge
Hjemmel	Stortingets budsjettvedtak
Kunngjort	24.05.2018 kl. 14.50
Rettet	06.11.2018 (§ 21 første ledd; komma tilføyd)
Korttittel	Forskrift for distrikts- og regionalpolitiske virkemidler

Kapitteloversikt:

- [Kapittel I. Fellesbestemmelser for tilskuddspostene \(§§ 1 - 10\)](#)
- [Kapittel II. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer,... \(§§ 11 - 13\)](#)
- [Kapittel III. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse, jf. § 1b \(§§ 14 - 15\)](#)
- [Kapittel IV. Særregler for tilskudd til nye arbeidsplasser i kommuner med vesentlig reduksjon i sysselsettingen jf. § 1c \(§§ 16 - 18\)](#)
- [Kapittel V. Bestemmelser for forvaltere av tilskuddspostene \(§§ 19 - 26\)](#)
- [Kapittel VI. Sluttbestemmelser \(§§ 27 - 29\)](#)

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 23. mai 2018 til oppfølging av Stortingets budsjettvedtak kap. 550, post 64 (Inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn), kap. 553, post 60 (Regionale tiltak for utvikling av næringsmiljøer og tilgang til kompetanse) og kap. 553, post 65 (Omstillingsprogrammer ved akutte endringer i arbeidsmarkedet).

Rettelser: 06.11.2018 (§ 21 første ledd; komma tilføyd).

Kapittel I. Fellesbestemmelser for tilskuddspostene

§ 1. Formål

Formålet er å regulere distrikts- og regionalpolitiske virkemidler fastsatt av Stortinget.

Tilskuddspostenes hovedformål er å bidra til omstillingsdyktig næringsliv og lokalsamfunn i distriktene og omstillingsdyktige regioner.

Tilskuddspostene har ulike mål som fremgår av § 1a–§ 1c.

☞ Del paragraf

§ 1a. *Tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer*

Tilskuddsmidlene skal bidra til å inkludere tilflyttere, styrke sårbare næringsmiljøer og styrke kommunenes evne til å planlegge, mobilisere, samarbeide og gjennomføre utviklingstiltak. Innsatsen skal styrke den regionale balansen i fylket.

Tilskuddsmidler som tildeles gjennom kommunale og regionale næringsfond skal utvikle og legge til rette for lokalt næringsliv.

☞ Del paragraf

§ 1b. *Tilskudd til velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse*

Tilskuddsmidlene skal mobilisere til samarbeid mellom bedrifter i næringsmiljø og bedre koblinger mellom bedrifter og relevante utdanningsmiljøer for å møte næringslivets behov for kunnskap og relevant arbeidskraft.

☞ Del paragraf

§ 1c. *Tilskudd til nye arbeidsplasser i kommuner med vesentlig reduksjon i sysselsettingen*

Tilskuddsmidlene skal styrke næringsgrunnet og bidra til etablering av nye arbeidsplasser i kommuner eller regioner som opplever vesentlig reduksjon i sysselsettingen.

☞ Del paragraf

§ 2. *Geografisk virkeområde*

Forskriften gjelder i hele Norge.

For tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn, jf. § 1a, begrenses virkeområdet til områder med særlige distriktsutfordringer, fylkeskommunene avgjør hva som er særlige distriktsutfordringer ut fra distriktsindeksen, geografiske kjennetegn, befolkningssammensetning, arbeidsmarkedsutvikling og levekår.

☞ Del paragraf

§ 3. *Kunngjøring ved utlysning av tilskuddsmidlene*

Adgangen til å søke om tilskuddsmidler skal kunngjøres gjennom Kommunal- og moderniseringsdepartementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no. Dersom dette ikke er tilstrekkelig for å nå hele målgruppen, må forvalter i tillegg bruke andre kanaler.

Søknadsfrist for det enkelte tilskuddsordning skal gå frem av kunngjøringen.

☞ Del paragraf

§ 4. Krav til en søknad om tilskudd

Søknaden skal sendes inn gjennom regionalforvaltning.no.

Følgende opplysninger må oppgis eller beskrives i alle søknader:

Opplysninger om søker

- a) Den ansvarlig prosjekteierens navn og organisasjonsnummer.
- b) Hvem som er kontaktperson.

Økonomi

- c) Hvilket tilskuddsbeløp det søkes om.
- d) Budsjett med en finansieringsplan.

Om søker på søknadstidspunktet har mottatt annen offentlig støtte det inneværende e) år og de to siste regnskapsårene, jf. reglene om offentlig støtte. Bagatellmessig støtte utgjør 200 000 euro fordelt over tre sammenhengende regnskapsår.

Beskrivelse av tiltaket og forventede resultater

- f) Tiltaket det søkes om tilskudd til, herunder mål og målgruppe.
- g) Fremdriftsplanen for aktiviteter.
- h) Organiseringen av tiltaket, herunder eventuelle samarbeidspartnere og hvilke roller de skal ha.
- i) Om tiltaket har forankring i kommunale eller fylkeskommunale planer.
- j) Resultatene søker forventer å oppnå ved avslutningen av tiltaket.
- k) Forventede, langsiktige effekter av tiltaket etter at det er avsluttet. Dette gjelder kun for tilskudd på minimum 500 000 kroner etter § 1a.

I tillegg skal søknaden opplyse om andre forhold som søkeren bør forstå er viktig for vurdering av søknaden.

☞ Del paragraf

§ 5. Søknadsbehandlingen og forholdet til forvaltningsloven

Tildeling av tilskudd eller avslag på tilskuddssøknad er enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a.

Ellers vises det til forvaltningsloven når det gjelder alminnelige saksbehandlingsregler, klagebehandling med mer.

☞ Del paragraf

§ 6. Hva det kan og ikke kan tildeles tilskudd til

Tilskuddsmottakere kan få tilskudd til et bestemt tiltak i maksimalt 5 år selv om tiltaket har lengre varighet.

Tilskuddet skal kun dekke kostnader som er nødvendige for å realisere tiltaket. I vurderingen av hva som er direkte tilknyttet realiseringen, skal forvalter blant annet legge vekt på hva som er nødvendige utgifter for å realisere formålet med tilskuddet. Tilskuddet skal ha effekt utover å opprettholde et tilbud.

Tilskuddet skal ikke brukes til

- a) løpende driftskostnader i næringsvirksomheter eller organisasjoner
- b) kausjon eller annen økonomisk garanti

- c) direkte eller indirekte investeringer i virksomhetens egenkapital
- d) renter og avdrag på lån og refinansiering av gjennomførte prosjekter
- e) drift av eller investeringer i statlige, fylkeskommunale eller kommunale lovpålagte oppgaver som er utført av fylkeskommunen, kommunen eller andre avsetting av midler til uspesifiserte fond hos tilskuddsmottaker. Dette omfatter ikke
- f) delegerte midler til kommuner, regionråd eller andre forvaltere, der bruken av midlene er i tråd med denne forskriften
  - politikkforberedende aktiviteter internt hos eller i regi av den som tildeler tilskuddene,
- g) innbefattet kjøp av tjenester i samband med utforming av nye tiltak og lovpålagte eller egeninitierte plan- og strategiprosesser.

Bokstavene i tredje ledd a, b og c gjelder ikke Innovasjon Norge.

☞ Del paragraf

§ 7. Adgangen til å kontrollere at vilkårene for tilskudd er oppfylt. Evaluering

Riksrevisjonen, departementet og forvalter kan kontrollere at vilkårene for å motta tilskudd, herunder vilkårene fastsatt i tilskuddsvedtaket, er oppfylt av tilskuddsmottakeren. Tilskuddsmottaker plikter å gi de opplysninger og den dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre kontrollen.

Tilskuddsmottaker plikter også å medvirke til at den som skal evaluere det enkelte prosjektet får adgang til de opplysninger og dokumenter som er nødvendige for å foreta en forsvarlig evaluering.

☞ Del paragraf

§ 8. Redusering og stans i utbetaling av tilskuddsmidler. Krav om tilbakebetaling

Departementet og forvalter kan redusere utbetalingene av tilskudd, stanse utbetalingen av tilskudd eller kreve at tilskuddsmottakeren betaler tilbake hele eller deler av det utbetalte tilskuddet dersom

- a) tilskuddsmottakeren har påbegynt arbeidet tilskuddet er ment å dekke, før tilskuddet ble innvilget
- b) tildelingen har bygget på uriktige, misvisende eller mangelfulle opplysninger fra søkeren
- c) tilskuddet ikke er brukt i samsvar med kravene i forskriften og tilskuddsvedtaket, og forvalter ikke har godtatt endringene
- d) tiltaket gjennomføres til en lavere kostnad enn forutsatt ved tildelingen
- e) tilskuddsmottaker unnlater å levere pliktig rapportering.

☞ Del paragraf

§ 9. Krav til tilskuddsmottakers rapportering

Tilskuddsmottakere skal rapportere i henhold til rapporteringskrav i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no. Forvalteren kan fastsette ytterligere krav til oppfølging og rapporteringer i tilskuddsvedtaket.

Tilskuddsmottakeren skal rapportere til forvalteren om tiltaket er gjennomført i henhold til vedtaket. Tilskuddsmottaker skal sende inn et regnskap for prosjektet, satt opp etter samme oppstilling som budsjettet. Tilskuddsmottakeren skal gi forvalteren melding

dersom det inntreffer forhold som innebærer endringer i forhold til de forutsetningene som går frem av søknaden eller vedtaket.

I tillegg gjelder egne rapporteringsregler for tilskudd etter § 1a, jf. § 13.

Del paragraf

§ 10. *Utbetaling av tilskuddsmidler*

Tilskuddsmidlene utbetales i hovedsak etterskuddsvis.

Minst 25 prosent av tilskuddsmidlene skal holdes tilbake til tiltaket er avsluttet og forvalteren har mottatt sluttrapport eller et resultatskjema i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no.

For tilskudd over 200 000 kroner skal tilskuddsmottaker sende inn revidert prosjektregnskap som er bekreftet av revisor, alternativt godkjent regnskapsfører dersom virksomheten ikke er revisjonspliktig. Der kommunene og fylkeskommunene selv er tilskuddsmottakere trenger de ikke å sende inn et revidert prosjektregnskap.

Del paragraf

Kapittel II. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til inkluderende og vekstkraftige lokalsamfunn i områder med særlige distriktsutfordringer, jf. § 1a

§ 11. *Hvem som kan søke om tilskudd og tildelingskriterier*

Det kan gis tilskudd til alle offentlige og private aktører og virksomheter med konkrete tiltak som faller innenfor formålet i § 1a.

I vurderingen av søknader om tilskudd skal forvalter legge vekt på følgende tildelingskriterier:

- a) Resultatene av tiltaket må kunne vurderes konkret, og knyttes til § 12 om kriterier for måloppnåelse.
- b) Tiltaket må være godt lokalt forankret.
- c) Hvorvidt samarbeidet er tverrsektorielt, der en samler ressurser for størst mulig samfunnseffekt.
- d) Tiltaket må bidra til kunnskapsbygging og informasjonsdeling.

Fylkeskommunene må ved tildeling av tilskudd velge ut de prosjektene som i størst grad bidrar til måloppnåelsen i ordningen, jf. § 12.

Tilskuddsforvalteren kan fastsette ytterligere tildelingskriterier, innenfor rammene i denne forskriften i relevant omfang når det etableres tilskuddsordninger, jf. kapittel V.

Del paragraf

§ 12. *Kriterier for måloppnåelse for ordningene*

Fylkeskommunen skal vurdere måloppnåelse ut fra følgende kriterier:

- a) Økt sysselsetting.

- b) Flere søkere til ledige stillinger.
- c) Om lokalsamfunnet beholder tilflyttere.
- d) Økt samarbeid mellom lokale aktører.
- e) Økt grad av deltakelse i frivillige organisasjoner.
- f) Utvikle og legge til rette for lokalt næringsliv.

Fylkeskommunene skal rapportere til departementet i hvilken grad innsatsen påvirker disse kriteriene.

☞ Del paragraf

§ 13. Særregler om krav til tilskuddsmottakers rapportering

I tillegg til rapporteringskravene i § 9, gjelder følgende krav til rapportering:

- a) For tilskudd under 200 000 kroner skal rapporteringen være knyttet til at tiltaket er gjennomført i henhold til søknaden og vedtaket.
- b) For tilskudd mellom 200 000 og 500 000 kroner skal rapporteringen i tillegg være knyttet til de resultatet som er nådd ved avslutningen av tiltaket.
- c) Ved enkelttilskudd på mer enn 500 000 kroner skal fylkeskommunene rapportere til departementet på forventede virkninger av tiltaket på sikt.

☞ Del paragraf

Kapittel III. Særregler for søkere og mottakere av tilskudd til velfungerende næringsmiljøer og tilgang til relevant kompetanse, jf. § 1b

§ 14. Hvem som kan søke om tilskudd til hva og tildelingskriterier

Det kan gis tilskudd til offentlige og private virksomheter som driver tiltak som faller innenfor formålet i § 1b og oppfyller følgende tildelingskriterier:

- a) Tiltakets formål skal være i tråd med regionale nærings- og kompetansestrategier.
- b) Tiltaket skal ikke rettes mot enkeltbedrifter, men nå flere bedrifter samtidig.
- c) Innsatsen for næringsmiljøer og kompetanseheving skal gi samarbeid i verdikjeder, mellom bedrifter og mellom bedrifter og utdannings- og kompetansemiljøer.

Fylkeskommunene må ved tildeling av tilskudd velge ut de prosjektene som i størst grad bidrar til måloppnåelsen i ordningen, jf. § 15.

Tilskuddsforvalteren kan fastsette ytterligere tildelingskriterier i relevant omfang når det etableres tilskuddsordninger, jf. kapittel V.

☞ Del paragraf

§ 15. Kriterier for måloppnåelse for ordningen

Fylkeskommunene skal rapportere om de overordnede kriteriene for måloppnåelse, som er styrket innovasjonsevne og bedre tilgang til relevant kompetanse i bedriftene. Konkret innebærer dette å angi

- a) tall på mobiliseringstiltak for kompetanseheving og for samarbeid i næringsmiljø
- b) tall på næringsmiljø med nytt eller styrket samarbeid
- c) tall på utviklingsprosjekt for kompetanseheving.

☞ Del paragraf

Kapittel IV. Særregler for tilskudd til nye arbeidsplasser i kommuner med vesentlig reduksjon i sysselsettingen jf. § 1c

§ 16. *Fordeling av ordinære tilskuddsmidler etter innspill fra fylkeskommunene*

Fylkeskommunene skal opplyse departementet om følgende:

- a) omfanget av reduksjonen i sysselsettingen i kommunene og regionene
- b) muligheten for pendling til andre arbeidsmarkeder
- c) den generelle arbeidsledigheten i kommunene og regionene
- d) eventuelle andre forhold som kan ha betydning.

Fylkeskommunene skal legge de ovennevnte tildelingskriteriene til grunn ved tildeling til omstillingskommuner.

☞ Del paragraf

§ 17. *Ekstraordinære statlige omstillingsmidler*

I de tilfellene hvor en kommune/fylkeskommune søker om ekstraordinære statlige omstillingsmidler, gjelder følgende kriterier for å kunne få økonomisk støtte:

Reduksjonen i den direkte sysselsettingen i hjørnesteinsbedriften/næringen bør være betydelig over en treårsperiode, og reduksjonen bør som hovedregel utgjøre minst 15 prosent av den totale sysselsettingen i kommunen. I absolutte tall bør nedleggelsen som et minimum ligge på 150 personer. I helt særskilte tilfeller bør departementet imidlertid vurdere om man kan gå noe lavere på små og isolerte steder.

I en totalvurdering av situasjonen i området vil det også bli lagt vekt på reduksjonen i den indirekte sysselsettingen, den generelle arbeidsledigheten og mulighetene for pendling innenfor den aktuelle bo- og arbeidsmarkedsregionen. I tillegg kan det også være aktuelt å ta i betraktning trygdebudsjettets størrelse, andel yrkesaktive i kommunen og kommuneøkonomi for å få et mest mulig komplett bilde av tilstanden i lokalsamfunnet.

☞ Del paragraf

§ 18. *Kriterier for måloppnåelse som enkelt tiltak skal vurderes opp mot*

Måloppnåelsen vil bli vurdert opp mot

- a) antall arbeidsplasser som er etablert eller sikret som følge av omstillingsarbeidet
- b) et styrket næringsgrunnlag, slik at kommunene og regionene fremstår mer robust og med en mer variert næringsstruktur
- c) styrket utviklingsevne i området i løpet av omstillingsperioden

Innovasjon Norge rapporterer kun på bokstav a. De øvrige kriteriene dokumenteres gjennom evalueringer, jf. § 7.

☞ Del paragraf

Kapittel V. Bestemmelser for forvaltere av tilskuddspostene

§ 19. *Hvem som forvalter tilskuddspostene og deres fullmakter*

Departementet tildeler tilskuddsmidler til fylkeskommunen som tilskudd uten krav om tilbakebetaling. Fylkeskommunen kan dermed disponere midlene uavhengig av bevilgningsår, og det fremgår av statsbudsjettet hvorvidt midler tildelt under en ordning kan brukes under andre ordninger.

Fylkeskommunene har videre fullmakt til å

- a) bestemme i hvilket år tilsagnet skal gis
- b) avgjøre hvor lenge tilsagnet er gyldig (maksimalt 5 år)
- c) behandle søknad om forlengelse
- d) bevilge ubenyttede midler til nye tiltak i tråd med de målene som er satt for bevilgningene.

Fylkeskommunene kan finansiere tiltak og programmer i egen regi, utarbeide egne tilskuddsordninger og medfinansiere nasjonale eller regionale prosjekter og programmer. Fylkeskommunen kan unntaksvis tildele enkelttilskudd ved særskilt å navngi mottakeren i vedtak fattet av fylkestinget. Forvalter skal rapportere på lik linje med øvrige tilskuddsmottakere. Bruken av tilskuddsmidlene skal være forankret i regionale mål og strategier, i forpliktende partnerskap med næringslivet og regionale og lokale aktører.

Kommuner og regionråd kan gjennom kommunale og regionale næringsfond gi distriktsrettede investeringstilskudd og utviklingstilskudd til enkeltbedrifter og etablerere.

Del paragraf

§ 20. *Spesielt om virkemiddelaktørene som forvaltere av tilskuddsmidler*

De nasjonale virkemiddelaktørene er Innovasjon Norge, Siva og Norges forskningsråd.

Innovasjon Norge og Siva er unntatt saksbehandlingsreglene i forvaltningsloven, jf. lov om Innovasjon Norge § 4 og lov om statsforetak § 6 første ledd. Forvaltningsloven gjelder ikke for Forskningsrådet. Forskningsrådet har egne klageregler, jf. forskrift om vedtekter for Norges forskningsråd, § 9.

Tilskuddspostenes mål og ulike kriterier gjelder også for virkemiddelaktørene. De har egne bestemmelser om kunngjøring, krav til søknad og rapporteringer. De skal ikke utarbeide forskrifter, jf. § 22

Del paragraf

§ 21. *Delegering av forvalteransvar*

Fylkeskommunen kan delegere hele eller deler av forvaltningen til virkemiddelaktørene, kommuner og regionråd.

Det kan unntaksvis delegeres forvaltningsmyndighet til private rettssubjekter der delegeringen av myndighet og dens omfang skal kontraktsfestes.

Fylkeskommunene er ansvarlig ovenfor Kommunal- og moderniseringsdepartementet for de midlene som er delegert til andre forvaltere og at forvaltningen skjer i henhold til denne forskriften. Fylkeskommunene skal også fastsette reaksjoner for feil forvaltning og eller feil bruk av midlene av forvalter.

☞ Del paragraf

§ 22. *Forvalteres etablering av tilskuddsordninger*

Forvaltere skal etablere en eller flere tilskuddsordninger innenfor rammen av denne forskriften. En tilskuddsordning består av følgende hovedelementer:

- a) Målet med tilskuddsordningen, jf. § 1
- b) Kriterier for måloppnåelse, jf. § 12, § 15, § 18
- c) Tildelingskriterier, herunder beregningsregler, jf. § 11, § 14, § 16
- d) Oppfølging og kontroll, jf. § 7
- e) Eventuelt evaluering, jf. § 7.

Forvaltere skal selv vurdere hvorvidt det er nødvendig å

- a) ytterligere presisere hovedelementene for hver enkelt tilskuddsordning innenfor de som fremgår av denne forskriften
- b) vurdere om en slik presisering av hovedelementene har karakter av rettigheter og plikter og derfor skal fastsettes i forskrifts form.

Private rettssubjekt skal ikke lage forskrifter, smnl. denne bestemmelsen annet ledd, bokstav b.

☞ Del paragraf

§ 23. *Krav til forvalters tilsyn med tilskuddsmidlene*

Forvaltere skal

- a) etablere rutiner for å sikre god internkontroll, slik at de selv og departementet kan kontrollere at betingelsene for tilskuddet og vilkårene i tildelingen er oppfylt
- b) føre tilsyn med at kravene i forskriften og i tilskuddsvedtaket blir fulgt opp.

☞ Del paragraf

§ 24. *Konsekvenser ved feil forvaltning og feil bruk av tilskuddsmidlene*

Dersom tilskuddsmidlene ikke forvaltes i henhold til det som fremgår av statsbudsjettet, forskriften eller de årlige oppdragsbrevene, eller at midlene ikke brukes i tråd med de nevnte dokumentene, vil departementet be om en skriftlig redegjørelse.

Gjentatt feil kan medføre krav fra departementet om tilbakebetaling ved en reduksjon av bevilgningen på tilsvarende beløp det påfølgende budsjettår.

☞ Del paragraf

§ 25. *Administrasjons- og gjennomføringskostnader*

Forvalter kan bruke inntil 5 prosent av tilskuddsmidlene til å dekke egne administrasjons- og gjennomføringskostnader som kan knyttes direkte til forvaltningen av midlene.

☞ Del paragraf

§ 26. *Oppfølging og rapportering for forvaltere*

De ansvarlige forvalterne skal rapportere i henhold til rapporteringskrav i departementets elektroniske forvaltningsportal, regionalforvaltning.no.

☞ Del paragraf

Kapittel VI. Sluttbestemmelser

§ 27. *Dispensasjon*

Departementet kan i særlige tilfeller dispensere fra denne forskriften.

Del paragraf

§ 28. *Overgangsregler*

For de tilskudd som er tildelt før denne forskriften trådte i kraft, gjelder den tidligere forskrift 11. desember 2013 nr. 1574 om distrikts- og regionalpolitiske virkemidler.

Del paragraf

§ 29. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. juni 2018. Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 11. desember 2013 nr. 1574 om distrikts- og regionalpolitiske virkemidler.

Fylkesfordeling av kap. 553, post 61, 63, 65 og 69

(i mill. kroner)

Fylke	553.61 ¹	553.63 ²		553.65	553.69	Ramme 2023	553.61 ³	553.63		553.65	553.69	Ramme 2022
Viken	43,861		12,100	4,000	8,211	68,172	39,683		9,200	4,500	8,000	61,383
Oslo	25,505				3,592	29,097	26,814				3,500	30,314
Innlandet	86,865		20,000	5,000	5,132	116,997	86,411		17,000	5,000	5,000	113,411
Vestfold og Telemark	43,543			3,500	4,106	51,149	38,604			8,800	4,000	51,404
Agder	34,699				4,106	38,805	33,189				4,000	37,189
Rogaland	27,275			3,000	3,592	33,867	25,650			3,000	3,500	32,150
Vestland	108,045			4,000	6,158	118,203	96,360			3,000	6,000	105,360
Møre og Romsdal	64,566			6,000	3,592	74,158	52,393			6,000	3,500	61,893
Trøndelag	87,775			9,000	5,132	101,907	85,502			12,000	5,000	102,502
Nordland ⁴	108,828			4,000	3,592	116,420	104,689			23,514	6,500	134,703
Troms og Finnmark ⁵	116,448	48,236	12,491	14,000	11,290	202,465	111,557	46,890	15,589	11,000	8,000	193,036
Siva	16,318					16,318	16,318					16,318
Innovasjon Norge ⁶				11,690		11,690				11,400		11,400
Sekretariat for regionalt nordområdeforum ⁷		2 603				2,603		2,587				2,587
Interreg (Kolarctic) ⁹			6,300			6,300						
Totalt	763,728	50,839	50,891⁸	64,190	58,503	988,151	717,171	49,477	41,789	88,214	57,000	953,651

¹ Midla fordelast til fylkeskommunen med ein distriktsdel og ein regional del. Den distriktsretta delen skal utjamne geografiske skilnader ved å kompensere for ulemper i distriktsområde, og utgjør mesteparten av løyvinga (om lag 75 pst.).

² Venstre kolonne gjeld Arktis 2030 og sekretariat for regionalt nordområdeforum. Høgre kolonne gjeld Interreg-program. Sjå eget vedlegg for programfordeling av Interreg-midla på posten og oversikt over sekretariatsfylke.

³ I 2022 vart Innovasjon Noreg tildelt 100 mill. kroner over denne posten for investeringstilskot for store grønne investeringar. Denne løyvinga er nå flyttet til kap. 553, post 74 og er difor tatt ut av denne oversikta.

⁴ I løyvinga til Nordland over kap. 553, post 65 for 2022 inngår 20 mill. kroner i ekstraordinære statlege omstillingsmiddel til Andøy kommune.

⁵ I løyvinga til Troms og Finnmark over kap. 553, post 65 inngår 3 mill. kroner til ein pilot for kystutviklingscenter i Kirkenes. Under post 69 inngår 6,158 mill. kroner til Mabit (midla forvalta av Troms og Finnmark, i nært samarbeid med Nordland).

⁶ Løyvinga over kap. 553, post 65 gjeld Innovasjon Noreg som nasjonalt kompetanseorgan for lokal og regional omstilling.

⁷ Løyvinga til sekretariat for regionalt nordområdeforum vart utbetala til Troms og Finnmark fylkeskommune.

⁸ 6,3 mill. kroner på denne posten er fordelte til programmet Kolarctic, som inntil vidare er lagd til side.

Oversikt over virkemidlene fylkeskommunene kan benytte over kap. 553, post 61 mobiliserende og kvalifiserende næringsutvikling

Fylkeskommunen kan benytte følgende bedriftsrettede låne- og tilskuddsordninger i distriktene, forvaltet av Innovasjon Norge:

- *Investeringsstilskudd* kan gis til fysiske investeringer som produksjonslokaler eller -utstyr, og gis primært til små og mellomstore bedrifter.
- *Bedriftsutviklingstilskudd* kan gis til rådgivningstjenester, kompetansetiltak og forprosjekter, primært til små og mellomstore bedrifter.
- *Distriktsrettet etablerertilskudd* til markedsavklaring og kommersialisering kan gis til gründere og grupper av etablerere, for eksempel etablererveiledning. Viktige tildelingskriterier er at forretningsideen representerer noe vesentlig nytt regionalt, og at gründeren har ambisjoner om å utvikle en vekstbedrift.
- *Distriktsrettede risikolån* kan gis til toppfinansiering av antatt lønnsomme investerings- og utviklingsprosjekter som er vanskelige å finansiere i det private kredittmarkedet. Lånene kan innvilges både til nyetableringer og etablerte bedrifter.
- *Distriktsrettede garantier* for driftskreditt og unntaksvis for lån gis også til bedrifter som mangler pantesikkerhet for lånefinansiering i bank.

Virkemidlene kan kun brukes innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte.

Fylkeskommunen kan benytte følgende landsdekkende ordninger, forvaltet av Innovasjon Norge:

- *Landsdekkende etablerertilskudd* til markedsavklaring skal støtte gründere som har ideer med stort vekstpotensial. Tilskuddet kan brukes til å utvikle egen kompetanse, kjøpe kompetansetjenester av andre, tilpasse produktet eller tjenesten til markedet eller som sikkerhet for å innhente mer kapital.
- *Mentortjenesten for gründere* skal gi økt kunnskap om forretningsutvikling og vurdering av markedsmuligheter. Bedriftene må være i utviklings- eller markedsintroduksjonsfasen og ha ambisjoner om vekst utover sitt lokale marked.
- *Bedriftsnettverk* er et tilbud til små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner som ønsker å etablere forpliktende samarbeid for å styrke innovasjonsevne og konkurransekraft.

Fylkeskommunen kan benytte følgende landsdekkende ordninger, forvaltet av Siva:

- *Næringshageprogrammet* tilbyr utviklingsorienterte bedrifter tilgang til felles lokaler, kompetanse, nettverk og et faglig og sosialt fellesskap. Målgruppen er i hovedsak kunnskapsbedrifter. Det er et mål at alle næringshagene skal ha målbedrifter innenfor virkeområdet for distriktsrettet investeringsstøtte.

- *Inkubasjonsprogrammet* skal bidra til at gode ideer identifiseres, videreutvikles og kommersialiseres til nye vekstbedrifter, og til å gi vekst i etablerte bedrifter. Siva tildeler midler til innovasjonsmiljøer og aktører som forsknings- og kunnskapspark, innovasjonsselskaper og inkubatorer.